ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\300\Vachalovsky,Bok-Kato,pribeh_opravdoveho_cloveka.pdb

PDB Name: K A T O
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

K A T O

Příběh opravdového člověka

Přemysl Vachalovský

John Bok

J. W. Hill

PROLOG

Tato publikace má za účel osvětlit nevědomou spolupráci Jana Kavana s StB na přelomu 60. a 70. let. Autoři odmítají nést odpovědnost za jakýkoliv jiný výklad, ten bude výlučně soukromou záležitostí čtenáře.

Autoři děkují všem, kteří se na vzniku dokumentu podíleli. Jména neuvádíme proto, aby jejich aktivity ve prospěch demokratického vývoje naší společnosti nebyly ohroženy.

V Praze 4. dubna 2000

John Bok
a
Přemysl Vachalovský

SMĚRNICE pro agenturně operativní práci v zahraničí (1964)
čj. A/1-00211/010-64

Poslední léta přinesla pádné důkazy o kvalitativní změně ve světovém vývoji. Socialismus se stal rozhodující silou soudobých dějin a dosahuje stále nových vítězství nad kapitalismem ve všech oblastech lidské činnosti.

Současný poměr sil mezi kapitalistickým a socialistickým táborem a existence nukleárních a raketových zbraní vytváří situaci, kdy další světová válka přestala být výhodným prostředkem k řešení rozporu mezi kapitalismem a socialismem. Soudobý imperialismus se však nevzdal svých světovládných cílů. Zatím co se v minulosti spoléhal na vojenské řešení rozporu mezi kapitalismem a socialismem, je vývojem síly socialistického tábora a jeho důslednou mírovou politikou stále více nucen orientovat se na jiné oblasti střetnutí - zintensivnit ideologický boj a boj na hospodářském poli.

Imperialisté předpokládají, že těmito cestami se jim podaří rozložit socialistický řád a ideologii. Zároveň usilují o snížení přitažlivosti vědeckého socialismu pro národy rozvojových zemí a snaží se je připoutat ke kapitalistickému táboru. Podle vývoje situace v jednotlivých oblastech však imperialisté neváhají použít všech - ba i těch nejhrubších - prostředků a metod k dosažení dílčích úspěchů.

Čs. rozvědce byl Komunistickou stranou Československa a vládou ČSSR svěřen nanejvýše odpovědný úkol - bojovat ve spolupráci s rozvědkami ostatních zemí socialistického tábora, v čele se zkušenou sovětskou rozvědkou a za pomoci ostatních složek MV proti úkladům imperialistů a jejich rozvědek.

Získáváním důležitých politických, vojenských, hospodářských a vědecko - technických informací a jejich využíváním čs. rozvědka posiluje bezpečnost a politické postavení ČSSR, napomáhá rozvoji čs. hospodářství, výzkumu a vědy a pomáhá i k upevnění síly celého socialistického tábora. Stále ve větší míře se čs. rozvědka musí zapojovat do aktivního boje proti hlavnímu nepříteli, narušovat jeho plány a upevňovat posice socialismu.

Výsledky práce čs. rozvědky mají svým významem odpovídat mezinárodnímu postavení ČSSR, která nastoupila do období budování vyspělé socialistické společnosti a stala se jedním z pilířů socialistického tábora usilujícího v čele s SSSR o přechod ke komunismu v duchu historických usnesení XXII. sjezdu KSSS.

Rozvědka musí citlivě a pohotově reagovat na politické změny ve světě, volit vhodné formy své práce, přizpůsobit je náročným úkolům a tak zajišťovat vysokou efektivnost své práce. Vysoké efektivnosti je možno dosáhnout pomocí hlavní zbraně rozvědky, kterou je hodnotná a spolehlivá agentura. Systematická práce s agenturou při jejím budování, cílevědomost při pronikání do objektů, zavádění techniky, promyšlenost a odvážnost při plánování veškeré rozvědné činnosti a důsledná konspirace rozvědné práce přináší hodnotné výsledky.

Náročnost úkolů předpokládá vysokou politickou vyspělost rozvědčíků. Jen vysoké odborné znalosti, podložené důkladnými znalostmi marxismu - leninismu, jsou zárukou správné orientace ve složitých fázích mezinárodního vývoje a v dalších oblastech činnosti čs. rozvědky.

Rozvědčíci mimo vysokých politických kvalit musí vynikat houževnatostí, vynalézavostí, osobní statečností a bezvýhradnou věrností idejím socialismu i za nejsvízelnějších podmínek, ve kterých se při své práci mohou ocitnout. Vlastností všech rozvědčíků musí být iniciativní přístup k práci, zavádění nových stále vědečtějších forem práce, protože snad na žádném pracovním úseku není šablonovitost tak škodlivá, jako v rozvědné práci.

Je nutno, aby rozvědčíci byli vychováváni v duchu těchto zásad, aby podle nich byla organizována, řízena a kontrolována jejich práce.

Směrnice pro agenturně - operativní práci v zahraničí se musí stát návodem pro tvůrčí uplatňování politické linie strany v rozvědné práci a pro uplatňování leninských norem v životě rozvědčíků. Směrnice jsou trvalým zdrojem poučení a

zároveň závazným dokumentem pro práci čs. rozvědky.

I.

Boj proti hlavnímu nepříteli - hlavní úkol čs. rozvědky

Základním předpokladem úspěšné agenturně - operativní práce v zahraničí je její správné zaměření, které je dáno Statutem 1. správy MV a plány práce.

Článek 1.

Vycházejíc z daného poměru sil ve světě a jeho vývojových perspektiv, z důsledného pojetí stranickosti a ofensivnosti v rozvědné práci, je prvořadým úkolem čs. rozvědky boj proti hlavnímu nepříteli v celosvětovém měřítku.

Hlavním nepřítelem je ten imperialistický stát nebo seskupení, jehož síly a prostředky (včetně vědecko - technického potenciálu) jsou rozhodující základnou pro organizování a koordinaci agresivních vojenských, hospodářských, politických a ideologických akcí proti:

a) socialistické soustavě jako celku;

b) proti ČSSR jako její součásti;

c) pokrokovým silám v kterékoliv světové oblasti;

d) národně - osvobozeneckým silám.

V současných podmínkách je v tomto globálním pojetí hlavním nepřítelem USA. Zaměření práce čs. rozvědky na všech úsecích musí být s tímto pojetím v souladu. V jednotlivých případech je třeba přihlížet i ke specifickým úkolům prvořadého významu pro ČSSR. V evropské oblasti je např. aktivní práci nutno zaměřit především proti NSR a agresivnímu seskupení NATO.

Článek 2.

Výslednost práce v proti hlavnímu nepříteli je na všech úsecích čs. rozvědky jedním z hlavních kritérií při hodnocení práce odborů, rezidentur i jednotlivých rozvědčíků.

Článek 3.

Práce proti hlavnímu nepříteli je organizována jak v zemích jeho centrálního působení, tak všude tam, kde jsou rozmístěny jeho orgány a organizace, i ze třetích zemí.

Centrála čs. rozvědky a rezidentury používají forem, metod a prostředků své činnosti na základě systematického rozboru agenturně - operativní práce v dané zemi tak, aby

a) byly vytvářeny všestranné podmínky pro uplynulý rozvoj rozvědné práce;

b) čelily s předstihem nebezpečí provalu.

Nedílnou součástí práce rezidentur je proto soustavné sledování a informování centrály o vývoji všech okolností, jež určují povahu agenturně - operativní práce v zemi působení. Jednotlivá pracoviště centrály provádějí systematicky analýzu zpráv a signálů a včas provádějí vhodné opatření.

Článek 4.

V souvislosti s obtížnou agenturně - operativní situací. jejíž rysy mají v zemích hlavního nepřítele v podstatě stejnou podobu a dlouhodobou platnost, je nutno v agenturně operativní práci těchto zemí prosazovat individuelní a nestereotypní přístup ke každému případu a podle účelnosti používat zejména těchto metod:

a) rozpracovávat a provádět verbovky pod cizí vlajkou ve všech případech, kdy je to možné;

b) používat při rozpracování a verbovkách prověřené a zkušené agenty - typaře a agenty - verbovčíky;

c) rozpracovávat, verbovat a používat agenturní aparát ze třetích zemí;

d) řídit cennou agenturu v zemi hlavního nepřítele ze třetích zemí;

e) v nezbytných případech přímého spojení legální rezidentury s agenturou důsledně používat neosobního spojení, zejména s využitím technických prostředků (tajnopis, radio a pod.). Osobní spojení omezit na důležité předávací a instruktážní schůzky a s tou agenturou, u níž je pro styk důkladná legalizace a kde nelze vzhledem k charakteru případu osobní styk vyloučit;

f) organizovat podstavy a zpravodajské hry při využití vhodné agentury a ideových spolupracovníků;

g) ve specifických případech (po schválení centrálou a za podmínek uvedených ve Směrnicích) rozvíjet osobní styk se spolupracovníky a kádrovými pracovníky cizích rozvědných a kontrarozvědných služeb s cílem aktivního typování, verbování i uplatnění vhodných dezinformací;

h) rozvíjet systematicky stykovou činnost jako základ legální rozvědné činnosti, ale i pro krycí a desorientační účely, zaměřenou především na soustavné zaměstnávání kontrarozvědných orgánů nepřítele.

(...)

Článek 6.

Soustředění agenturně - operativní práce proti hlavnímu nepříteli vyžaduje účelné rozmístění agenturního aparátu v závislosti na politických cílech v jednotlivých světových oblastech a zemích. Centrála čs. rozvědky koordinuje tuto činnost a zajišťuje ji zásadními organizačními, kádrovými, technickými i finančními opatřeními.

Článek 7.

Agenturně - operativní práce vedená centrálou čs. rozvědky proti hlavnímu nepříteli z území ČSSR se řídí zásadami těchto Směrnic a Dohodami o koordinaci práce s kontrarozvědnými úseky MV a spřátelenými rozvědkami zemí socialistického tábora.

Agenturně - operativní rozpracování objektů rozvědného zájmu.

Článek 8.

Rozvědka plní svoje úkoly pomocí tajných spolupracovníků, kteří

a) pracují přímo v objektech rozvědného zájmu;

b) mají možnost do nich čas od času pronikat;

c) jsou v úzkém styku s osobami, které v objektech pracují.

(...)

Článek 13.

Podstatou všech metod objektového rozpracování je:

a) styková práce v jednotlivých skupinách lidí, zaměstnaných v objektu - t.zv. bázích, spojená obvykle s rozpracováním báze lidí, kteří se zaměstnanci objektu z nějakého titulu důvěrně stýkají. Cílem této práce je vytypovat jednotlivé případy pro získání ke spolupráci;

b) přiblížení a umístění existující agentury do objektu. Rozpracování bází provádí podle okolností určených bezpečnostním režimem v zemi a objektu přímo pracovník rozvědky v legalizaci svého oficiálního zaměstnání nebo se provádí agenturou, přičemž rozpracování může probíhat jak ve vlastní zemi objektu, tak i ve třetích zemích.

Budování stykové základny v určených bázích je operativní práce, která se musí opírat o kvalifikované a detailní poznatky, jež je možno získat pouze vlastním pozorováním, vytěžováním v průběhu stykové práce, agenturně a ve vyjímečných případech ze speciální literatury. Přirozené navázání styku a jeho rozvíjení předpokládá vhodnou individuelní legendu i podrobnější znalosti o celkovém životním režimu příslušníků báze (středisko společenského života, zájmové směry, názorová základna a předsudky, vývoj a výkyvy materiální situace, vliv reklamy a typické potřeby životního stylu.) Je nutno též konkrétně znát obsah bezpečnostních předpisů, jež se této báze týkají a jaké jsou zvyklosti a tendence jejich obcházení.

(...)

Článek 15.

V podmínkách zostřeného bezpečnostního režimu v objektu soustřeďuje rozvědka zájem na rozpracování styků v pomocných objektech, orientuje kádrové pracovníky na budování vhodné agentury pro nasazování a typování styků (např. společenská agentura) a na typování na základě vlastního pozorování.

Dále organizuje možnosti rozpracování bází mimo přímou působnost kontrarozvědky, t.j. ve třetích kapitalistických zemích, po případě na území ZST.

Konkrétní zaměření této práce se mění podle účelnosti rozpracování jednotlivých bází v dané zemi, na režimu vztahu s touto zemí a zejména s přihlédnutím k tomu, jaký typ lidí a v jakém množství k nám přijíždí.

Hlavní směry práce rozvědky na území ČSSR jsou tyto:

- příbuzenská a krajanská báze, rozpracovávané hlavně pro účely pomocné agentury; význam této báze ustoupil do pozadí vzhledem k tomu, že nepřátelským kontrarozvědkám je tento způsob práce dostatečně znám a že tito lidé jsou zvlášť pečlivě prověřováni a pozorováni, jsou-li, nebo dostanou-li se do bližšího vztahu k objektu;

- ve shodě se současným vývojem vystupuje do popředí rozpracování báze turistů a vízových cizinců vůbec - podle individuálního výběru;

- důležitá je i báze obchodníků a významnější obchodní závislosti na ČSSR (ZST);

- rozvědka organizuje přitahování jednotlivých politických, hospodářských nebo vědeckých a technických činitelů na území ČSSR (ZST) za účelem rozpracování pod krytím organizace obchodních jednání, politických konferencí, vědeckých kongresů a symposií.

Článek 16.

Cílem stykové práce je vytypování vhodných jednotlivců pro získání ke spolupráci. V průběhu styku pracovník rozvědky (či agent) za pomoci vhodných operativních opatření získává cílevědomé poznatky individuálního charakteru, týkající se rozpracovávané osoby. Jde o zjištění úplných osobních dat, životopisných údajů, rodinné a

finanční situace, posice v zaměstnání a přesné náplně práce, politického, morálního a charakterového profilu se zvláštním zaměřením na slabiny dotyčné osoby. Zjišťuje celkové jeho životní plány, zvyklosti a zájmy. Průběžně zajišťuje bezpečnost styku a prověřuje jej z hlediska nebezpečí podstavu. Získané poznatky jsou doplňovány a prověřovány centrálou, která lustruje poznatky k případu v příslušných evidencích na území ČSSR i v evidencích spřátelených rozvědek. Získané poznatky se analyticky rozebírají se zvláštní pozorností k motivům ideologického, hmotného, nebo kompromitujícího charakteru.

Článek 17.

Zjistí-li rozvědka existenci některých z těchto motivů a ukáže-li provedený rozbor jejich pravděpodobnou využitelnost, přeřazujeme styk do kategorie typů. Další styk a práce s typem je rozvíjena už s cílem přípravy podkladů a vhodné atmosféry pro verbovku. V tomto stádiu pokročilého typování spočívá postup v dalším upevnění osobního vztahu typa k řídícímu orgánu tak, aby typ viděl v řídícím orgánu blízkou osobu, měl k ní důvěru a osobní sympatie. Dále je třeba opakovaně a hloubkově prověřit všechny okolnosti životopisu a povahy typa, jež jsou důležité z hlediska rozvědné práce. Konečně v praxi ověřuje řídící orgán sílu vytypovaných motivů a přitahuje postupně typa ke spolupráci, až začne dávat informace a dokumenty a tím se kompromituje. Styk s typem zpravidla vrcholí verbovečným pohovorem, kterým je typ získán ke spolupráci. Musí být snahou verbovčíka docílit v co nejkratší době toho, aby se nově získaný agent plně kompromitoval předanými materiály. Někdy verbovka probíhá postupně bez formálního pohovoru cestou vědomé kompromitace typa.

Ve výjimečných případech verbovky na základě silných kompromitujících materiálů tento předběžný osobní styk mezi typem a verbočíkem odpadá a využívá se naopak mnohdy momentů překvapení a psychologické tísně k verbovce prováděné při prvním kontaktu.

Článek 18.

Při verbovce pod cizí vlajkou je kandidát získáván jménem některé kapitalistické rozvědky, popřípadě i jiné instituce, zejména té kategorie, u níž je obvyklé platit si odborné konsultanty a informátory ze státního aparátu. Verbovku pod cizí vlajkou provádí obvykle agent (verbovčík), ve výjimečných případech kádrový pracovník.

Verbovka pod cizí vlajkou předpokládá typovací podklady v podstatě stejného rozsahu a rovněž existenci motivů jako normální verbovka. Navíc musí být typováním ověřeno, že kandidát verbovky není ve styku a nemá možnost snadného kontaktu na kruhy z oblasti plánované cizí vlajky a nemá speciální znalosti v tomto směru. Ideologický motiv, jak je chápán při normální verbovce, zde nemá význam. Verbovku pod cizí vlajkou používáme naopak při naprosté absenci nebo nerozpracovatelnosti ideové sympatie vůči ZST vzhledem k předsudkům a omezenosti třídního vědomí kandidáta verbovky, u něhož jsou jinak zjištěny další motivy verbovky. Je užitečné vytypovat, existují-li u něho zvláštní sympatie k některému kapitalistickému státu.

(...)

Článek 19.

Pronikání přímo do objektu pomocí existující agentury předpokládá zpravidla (mimo vyžadovanou odbornou kvalifikaci a reálnou objektivní možnost dostat zaměstnání v objektu v rámci předpisů o přijímání) také rozpracování styků z objektů nebo jejich známých, aby agent dostal příslušná doporučení a získal ručitele pro přijetí. Cílem rozpracování styků tohoto druhu je získání jejich důvěry a sympatií.

Článek 20.

Agentura v objektu je využívána v těchto hlavních směrech: získávání dokumentů a informací, typování a rozpracování spoluzaměstnanců, umisťování tajné operativní techniky (v) objektu a získávání nutných podkladů pro provádění aktivních opatření.

Při realizaci všech těchto operací je nutno provést všechna opatření, aby nebyla ohrožena bezpečnost tajného spolupracovníka a důvěra, kterou má u nepřátelského prostředí.

(...)

Agenty v objektech vybavujeme podle potřeby vhodnou operativní technikou k urychlení manipulace s dokumenty zakonspirování jejich vynášení z objektů.

III.

Tajní spolupracovníci rozvědky.

Článek 21.

Tajní spolupracovníci rozvědky jsou hlavním a současně specifickým prostředkem rozvědky při plnění jejich úkolů. Získávání a práce s tajnými spolupracovníky má proto určující význam pro posouzení účinnosti práce rozvědky i jejích pracovníků. Rozvědčíci používají tajné spolupracovníky k získávání rozvědných zpráv a dokumentů, k provádění aktivních opatření a vlivové politiky, k získávání, kontrole a řízení agentury, k provádění prověrek, ustanovek, ke spojení a k dalším operativním úkonům.

Článek 22.

Tajní spolupracovníci rozvědky jsou:

a) agenti;

b) důvěrné styky;

c) ideoví spolupracovníci.

A g e n t i :

Článek 23.

Agent je osoba získaná k tajné a vědomé spolupráci s čs. rozvědkou, nebo získaná pod cizí vlajkou, má objektivní a subjektivní možnosti plnit rozvědné úkoly, udržuje konspirativní spojení a podřizuje se rozvědkou stanovené disciplině, jež je uplatňována přímo nebo z titulu vlajky, pod níž bylo získání ke spolupráci prováděno.

Článek 24.

Účinnost agenturně - operativní práce v zahraničí závisí nejen na tom, jak jednotliví agenti splňují podmínky vyjmenované v článku 23., ale hlavně také na celkové skladbě a souhře možností jednotlivých agentů plnit rozmanité úkoly v určeném směru, nebo v objektu rozvědného zájmu, nebo v dané zemi.

Taková skupina agentů tvoří agenturní síť. Vzájemné - úplné nebo částečné - propojení agentů není podmínkou existence sítě.

Budování agentury nutno organizovat podle požadavků na agenturní síť jako organický celek a požadavku nepřetržitého vývoje rozvědné práce v určeném směru nebo zemi. Dodržování zásad perspektivnosti, plynulosti a utajení všech úkonů operativní práce vyžaduje, aby se agenturní síť skládala v příslušné proporci také z perspektivní,

reservní a pomocné agentury. Proporce je určena výhledovým plánem rozvědky pro danou oblast práce.

Článek 25.

Rozvědka soustřeďuje prvořadé úsilí na získávání agentů v objektech našeho zájmu a agentů, kteří mají nepřímý vztah k objektu z titulu svého postavení nebo prostřednictvím svých styků. Tato agentura představuje hlavní současný zdroj informací a dokumentů rozvědné povahy.

V souladu s požadavkem aktivní politické funkce rozvědné práce v zahraničí získává rozvědka také speciální agenty vlivu a agenturu pro aktivní opatření, která pomáhá rozvědce uskutečňovat vlivová i ostatní aktivní opatření podle úkolů platných pro tuto oblast práce.

Veškerá agentura, která se bezprostředně podílí na získávání zpráv a dokumentů, budování a řízení agentury (typař, verbovčík, skupinář), dále agentura vlivu a pro aktivní opatření tvoří hlavní agenturu.

Článek 26.

Agentura je dále získávána a používána:

a) k provádění prověrek, ustanovek, sledování a střežení;

b) k umožňování spojení s dalšími agenty (jako kurýr, spojka, přepážka, krycí adresa, krycí telefon, majitel konspiračního bytu);

c) k nasazování techniky a pod.

Tato agentura, jejíž existence podmiňuje provádění rozvědné práce v plné šíři a rozmanitosti a jež je důležitou podmínkou zejména bezpečnosti a konspirace rozvědné práce, tvoří z hlediska cílů rozvědky agenturu pomocnou.

Článek 27.

Agenti rozvědky jsou získávány z řad občanů imperialistických a kapitalistických zemí, kteří však nesmí být členy komunistických stran nebo organizací, stojících pod jejich přímým vlivem. Vyjímky může povolit pouze ÚV KSČ.

Rozvědka získává ke spolupráci jako agenty i československé občany, kteří mají:

a) možnost trvalého výjezdu do zahraničí, získání cizího státního občanství a vybudování si rozvědných možností za pomoci a pod řízením rozvědky;

b) možnost pracovat jako pomocná agentura.

Rozvědka také přebírá agenturu od kontrarozvědného úseku v případě, že jde o cizince, získané ke spolupráci kontrarozvědkou a odjíždějící na trvalo z ČSSR. Přebírá také agenturu z řad československých občanů, splňujících podmínky uvedené v předchozím odstavci. Spolupráce s kontrarozvědkou v otázkách získávání, přebírání a obsluhy agentury se řídí zvláštními ustanoveními.

Článek 28.

Rozvědka získává agenty z řad nepřítele:

a) na základě částečné nebo úplné shody názorů, t.j. jejich výhrad k imperialistickému systému, určitých pokrokových prvků v jejich postoji nebo i sympatií k zásadám socialistického zřízení;

b) osobních, příbuzenských nebo přátelských vztahů k našim občanům;

c) hmotné zainteresovanosti;

d) prověřené kompromitující činnosti.

Při získávání agenta ke spolupráci se mohou výše uvedené motivy vhodně spojovat nebo doplňovat.

Právní a morální účinnost motivů použitých při rozpracování a získání agenta pro rozvědnou spolupráci nutno pečlivě posuzovat v každém individuálním případě se zřetelem na normy a zvyklosti platné v zemi, kde se akce provádí. Tento požadavek je nutno uplatňovat se zvláštní péčí v procesu kompromitace a při uplatňování specifického kompromitačního materiálu. Pro rozvědnou práci neplatí omezující ustanovení směrnic o agenturně - operativní práci Stb, ale nutno mít na zřeteli socialistickou prestiž rozvědky a její výchovné cíle v další práci s agentem. Je povinností rozvědčíků působit výchovnou činností na agenty, získané na základě hmotné zainteresovanosti a kompromitujících materiálů, aby tyto motivy u nich postupně během spolupráce ustupovaly do pozadí a byly nahrazeny sympatiemi pro myšlenky socialismu.

Článek 29.

Při získávání agenta pod cizí vlajkou musí kandidát verbovky splňovat všechny podmínky článku 23., a rovněž motivy použité pro tento druh verbovky jsou stejné jako v článku 28. Vzhledem k fingovanému charakteru verbovky pod cizí vlajkou je účinnost požadovaných podmínek i použitých motivů, jakož i způsob jejich uplatnění nutné posuzovat z hledisek platných pro charakter, praxi i režim mezistátních vztahů panujících mezi zemí, s jejímž příslušníkem se verbovka provádí a zemí, k níž patří kapitalistická rozvědka nebo instituce, jejíž vlajku při verbovce využijeme.

Článek 30.

Návrh na provedení verbovky vypracovává příslušný pracovník centrály. Jde-li o případ rozpracovávaný rezidenturou zodpovídá příslušný pracovník rezidentury za úplnost a pravdivost podkladových poznatků. V návrhu je obsažen výtah zhodnocených poznatků k typu (kandidát verbovky), výsledek dosavadního rozpracování, lustrace, verbovečný motiv, cíl verbovky a rozvědné možnosti typa, jméno verbovčíka, vlastní způsob provedení verbovky, nebezpečné okolnosti v souvislosti s verbovkou, stručný způsob spojení po verbovce (podrobný plán spojení se připravuje v příloze) a opatření pro případ neúspěšné verbovky.

K návrhu na verbovku se přikládá memorandum na typa, obsahující fotografii, základní osobní údaje, životopis, majetkové a rodinné poměry, osobní a politickou charakteristiku, zaměstnání a rozvedení rozvědných možností typa, vztah k objektu a rozvědné zajímavé styky typa.

Návrh na provedení verbovky schvaluje na základě doporučení náčelníka odboru náčelník 1. správy MV nebo podle vážnosti verbovky ministr vnitra.

Zástupce náčelníka 1. správy MV schvaluje návrh na provedení verbovek čs. občanů:

a) vysazovaných dlouhodobě k agenturní práci v zahraničí;

b) pro pomocnou agenturu.

Písemné potvrzení slibu spolupráce není nezbytnou podmínkou verbovky a je vyžadováno pouze v individuelních případech, kde je předem vytypován předpoklad, že bude mít skutečný neformální doplňující kompromitační význam a nenaruší nepříznivě další vývoj případu.

(...)

Agenturní síť čs. rozvědky je evidována konspirativním způsobem pouze v evidenci 1. správy MV.

D ů v ě r n é s t y k y :

Článek 31.

Důvěrný styk tvoří zvláštní kategorii tajných spolupracovníků rozvědky. Jeho spolupráce je vědomá, získávání se však neprovádí jménem rozvědky, ale československých legálních úřadů, určených v souladu s oficielním postavením důvěrného styku, či na základě osobního vztahu. Má objektivní i subjektivní možnosti plnit rozvědné úkoly, jejichž využití je ohraničeno na určité směry práce opět v souladu s jeho postavením. Spojení je pravidelné, osobní, bez technických prvků rozvědné práce, přičemž stupeň utajení je určován v závislosti na subjektivních předpokladech styku, zejména jeho společenského postavení a na možnosti legendy. Spojení je nutno zajistit tak, aby z jeho formy nemohlo být vyvozováno, že jde o organizovanou rozvědnou činnost. Všechny tyto okolnosti také podstatně ohraničují vymáhání rozvědné disciplíny v průběhu styku.

Práce s důvěrnými styky je charakteristickým průvodním znakem posledního vývoje práce rozvědky, související s nástupem práce v málo vyvinutých zemích a se všeobecným zostřením kontrarozvědných režimů, které vyvolává psychologické komplikace u některých bází při uplatňování technických prvků agenturní spolupráce. Tato forma spolupráce je tedy uplatňována se zřetelem na společensky a politicky exponované postavení osoby důvěrného styka, nebo aby nedošlo ke kompromitaci vztahů ČSSR ke státu, jehož zájmy má důvěrný styk hájit.

Důvěrný styk může tvořit rovněž dočasnou přechodnou etapu na cestě k navázání agenturních vztahů, zejména v případech rozpracovávaných metodou postupného připoutávání. Podmínkou převoditelnosti na agenturní vztah je, aby nedošlo v průběhu rozpracování k dekonspiraci dřívějšího vztahu před orgány kontrarozvědky.

Článek 32.

Důvěrný styk je získáván na základě přímých nebo nepřímých možností plnit rozvědné úkoly k podávání tajných (důvěrných) zpráv a dokumentů z objektů a k provádění vlivové politiky a aktivních opatření nebo jejich přípravě.

Článek 33.

Důvěrné styky získáváme z řad občanů imperialistických a nezúčastněných zemí. Zpravidla jde o společensky a ve veřejném životě výše postavené osobnosti.

Článek 34.

Důvěrný styk je získáván ke spolupráci na základě částečné nebo plné shody názorů nebo společných politických, vědeckých i kulturních zájmů, po případě osobních sympatií. Verbovka se u důvěrného styka neprovádí. Typ se stane důvěrným stykem, jakmile začne pravidelně a svědomitě spolupracovat. Písemný slib o spolupráci se od důvěrného styka nevyžaduje.

Při práci s důvěrnými styky je třeba tyto styky ovlivňovat tak, aby hleděly na svou spolupráci a pomoc jako na něco, co je v souladu s jejich osobními zájmy i zájmy jejich země. Je velmi důležité, aby při práci s důvěrnými styky nedával rozvědčík žádný důvod k tomu, aby mohl být obviněn z nepřátelské činnosti vůči té zemi, v níž pracuje.

Článek 35.

Důvěrné styky schvaluje na základě návrhu vypracovaného příslušným pracovníkem centrály a na doporučení náčelníka odboru náčelník 1. správy MV, a u závažných případů ministr vnitra. Návrh obsahuje výtah zhodnocených poznatků k typu, charakter dosavadního styku a spolupráce, odůvodnění k přeřazení typa mezi důvěrné styky. Přikládá se k němu memorandum obsahující tytéž údaje jako u agenta.

Článek 36.

Odměňování důvěrného styka vyžaduje vyžaduje taktu ze strany rozvědčíka a děje se většinou ve formě věcných

dárků a různých pozorností, i když peněžní odměny není vyloučena.

I d e o v í s p o l u p r a c o v n í c i :

Článek 37.

Ideový spolupracovník je čs. občan, politicky vyspělý a naprosto oddaný socialistickému zřízení, získaný pro tajnou a pravidelnou spolupráci s rozvědkou v zahraničí. Může spolupracovat i na území ČSSR při rozpracování cizineckých bází.

Členství v KSČ nebo KSS je doporučující okolností k získání za ideového spolupracovníka. Není však dovoleno získávat za ideové spolupracovníky funkcionáře a pracovníky stranických orgánů. Podle Statutu I. správy MV je možno ideové spolupracovníky získávat zvláště na MZV, MZO, PZO, ZÚ, ČTK atp., dále z řad československých expertů vyjíždějících z různých oborů do zahraničí.

Článek 38.

Získání ideových spolupracovníků se provádí výhradně na dobrovolném a ideologickém podkladě. Písemný slib zavazující ke spolupráci s čs. rozvědkou musí být při získání vyžadován. V případě, že dojde vyjímečně k odmítnutí spolupráce ze strany kandidáta, vyžádá si pracovník rozvědky písemný slib mlčenlivosti vlastnoručně podepsaný kandidátem verbovky.

Ideový spolupracovník se získává ke spolupráci na základě návrhu, který vypracuje příslušný pracovník centrály a schvaluje náčelník odboru. O výsledku akce se podává náčelníkovi odboru stručná zpráva.

Článek 39.

Náplň práce ideových spolupracovníků závisí od jejich možností, schopností a stupně připravenosti a pohybuje se od podávání informací k prostředí a objektům přes typování a předávání styků až po praktickou náplň práce kádrových rozvědčíků včetně provádění verbovek.

Ideoví spolupracovníci jsou aktivně využíváni také v oblasti obrany našich ZÚ a čs. kolonie v zahraničí.

Zvlášť úspěšní ideoví spolupracovníci tvoří bázi na doplňování stavu kádrových příslušníků rozvědky.

Článek 40.

Pracovníci rozvědky v zahraničí udržují s ideovými spolupracovníky zpravidla přímý osobní styk, který konspirují podle podmínek legalizace rozvědky, funkce ideového spolupracovníka a vzhledem k specifickým podmínkám agenturního prostředí.

Článek 41.

Ideovým spolupracovníkům se hradí pouze skutečné výdaje vzniklé v souvislosti s plněním úkolů rozvědky.

Za úspěšné splnění náročného úkolu nebo po skončení iniciativní a produktivní spolupráce v zahraničí je možno dát ideovému spolupracovníkovi věcnou nebo peněžitou odměnu. Příslušný návrh doporučený náčelníkem odboru schvaluje zástupce náčelníka 1. správy MV. Po trvalém návratu ideového spolupracovníka musí být jeho spolupráce objektivně zhodnocena a rozhodnuto, zda bude dále využíván na domácí bázi, či předán kontrarozvědným složkám MV aneb spolupráce zakončena.

Článek 42.

Na agenty, důvěrné styky a ideové spolupracovníky se zakládají v centrále osobní svazky spolupracovníků.

Při rozpracování cizinecké báze na území ČSSR 1. odbory krajských správ MV vyčleněnými pro práci 1. správy MV, mají ideoví spolupracovníci rozvědky řízení Krajskými správami své osobní svazky zpracovávány a ukládány na Krajských správách MV.

Přerušení styku s kterýmkoliv typem spolupracovníků schvaluje vždy ten vedoucí pracovník, který schvaloval návrh na jeho získání.

IV.

D ů v ě r n í c i r o z v ě d k y a s t y k u.

D ů v ě r n í c i :

Článek 43.

Důvěrník rozvědky je československý státní občan, plně oddaný socialistickému zřízení, který má možnosti, schopnosti a snahu vysvětlovat různé otázky a problémy, dávat charakteristiky, vyhodnocovat zprávy a dokumenty získané rozvědkou apod.

Důvěrník spolupracuje ne území ČSSR a rozvědka se na něj obrací případ od případu podle potřeby. U důvěrníků tudíž nejde o systematickou a pravidelnou spolupráci.

Důvěrníci jsou zpravidla vysoce kvalifikovaní odborníci, ekonomové, znalci mezinárodního práva, jazykoví experti a podobní pracovníci našeho státního aparátu, různých institucí a podniků, jichž možno využít pro potřeby rozvědky.

Článek 44.

Rozvědčík si nejdříve vyhlédne osobu, která má předpoklady pomáhat rozvědce jako důvěrník. Předem se přesvědčí o jeho důvěryhodnosti, shromáždí dostupné údaje a podá písemný návrh na její kontakt jako důvěrníka. U návrhu uvede, pro který specifický účel bude pomoc důvěrníka zapotřebí. Návrh schvaluje náčelník odboru. Od důvěrníka se požaduje písemný slib o mlčenlivosti. Lze od něho upustit v případech, kde to okolnosti vyžadují.

Styk rozvědky s důvěrníky se před veřejností utajuje. Před důvěrníky se odhalují pouze ty metody a formy práce rozvědky, které jsou nezbytně nutné ke splnění námi požadovaného úkolu.

Na důvěrníky se zakládají osobní svazky, které jsou evidovány v evidenci.

Naskytne-li se důvěrníkovi možnost soustavně pracovat mezi vízovými cizinci, nebo má-li být vyslán do zahraničí, může být získán jako ideový spolupracovník.

S t y k y:

Článek 45.

Rozvědka udržuje styk i s takovými lidmi v zahraničí, u kterých nejsou předpoklady jejich dalšího operativního rozpracování a získání k tajné spolupráci.

Udržování styku s takovými lidmi je pro rozvědku užitečné jednak z hlediska získání určitých informací občasným vytěžením styků (provádění legální rozvědky) a dále tím, že nám styk umožňuje poznávat další zajímavé lidi

(zpravodajské styky).

Rozvědka udržuje styk také s řadou lidí, z rozpracovávaných bází i mimo ně, kteří nemají rozvědný význam. Styk s nimi je udržován jen z krycích a desorientačních důvodů (styky krycí). Získávat takové styky je povinností každého pracovníka rezidentury.

V.

Řízení, výchova a kontrola tajných spolupracovníků.

Článek 46.

Výsledky práce s agenturou závisí nejen na správném stanovení objektů a výběru agentury, ale i na tom, jak jsou tajní spolupracovníci řízeni a vychováváni. Cílem řízení tajného spolupracovníka je zajistit, aby všechny požadavky, z nichž se vytváří pojem tajného spolupracovníka, byly uplatňovány a rozvíjeny soustavně a optimálně v pracovním procesu. Za výchovu a správné řízení tajného spolupracovníka je odpovědný příslušný pracovník rozvědky, který ho řídí. Náčelnický sestav v rámci příslušné delimitace pravomoci odpovídá za úroveň odborné pomoci při řízení a výchově tajných spolupracovníků (dále agentů) a za provádění průběžné i periodické kontroly této práce.

Článek 47.

Základem řídící práce je plán, který stanoví každému agentu dlouhodobou perspektivu pronikání do objektu a zpravodajského využití. Stanoví dále cíle a prostředky jeho odborné a osobní výchovy na dané období. Rozvědka při určování obsahu tohoto plánu vychází z daných potřeb proniknutí do vytčených objektů, z rozboru zjištěných reálných možností agenta a jeho bezpečnosti, dosavadní jeho úrovně a přístupu ke spolupráci. Určuje postup a taktiku jak dosáhnout stanovených konkrétních cílů.

Článek 48.

Při úkolování agenta jsou systematicky uplatňována dvě základní hlediska: maximální využití současných možností agenta a cílevědomá zvyšování těchto možností v rámci stanovené dlouhodobé perspektivy.

Za účelem dosažení maximálního využití současných rozvědných možností je agent úkolován plně v té oblasti, která je ze stupnice jeho možností pro nás nejzajímavější a nejúčinnější. Toto určení provádí centrála s přihlédnutím k zájmům celé rozvědky. Nerozptylujeme úsilí a energii agenta ukládáním úkolů, které by odváděly jeho pozornost od plnění hlavních úkolů, nebo ho dokonce ohrožovaly. Zvláště neukládáme agentuře takové úkoly, které může splnit i jiná, méně cenná agentura.

Správné řízení agentury předpokládá pečlivou přípravu konkrétních úkolů ze strany příslušného pracovníka centrály, které jsou na rezidentuře zpracovány řídícím orgánem do formy účinné instruktáže. Instruktáž musí zajistit plné objasnění úkolů agentovi včetně prostředků a taktiky, jíž použije. Musí dále splnit požadavek, aby agent nabyl přesvědčení, že úkol je reálný, odpovídá operativní situaci, jeho možnostem i přístupu k spolupráci. Instruktáž má i důležitý výchovný význam z hlediska rozvíjení sebedůvěry agenta, jeho samostatnosti a iniciativy. Je vhodné v rámci instruktáže získat zájem agenta o rozvíjení vlastních myšlenek o tom, jak daný úkol splnit.

Článek 49.

Při osobním spojení s agentem se provádí instruktáž na zvlášť k tomu zorganizovaných instruktážních schůzkách, na které ani agent, ani řídící orgán nepřinášejí žádné materiály. Při řízení agenta jinou agenturou (agent skupinář) platí pro instruktáž stejné zásady.

Při neosobním spojení dostává agent průběžné úkoly technickými prostředky, jež neumožňují plné zdůvodnění úkolů ani odbornou pomoc při stanovování, jak je plnit. V delších časových intervalech je proto tato agentura pod vhodnou legalizací (dovolená, zájezd, služební cesta) vyváděna krátkodobě do jiné kapitalistické země s volnějším agenturně -

operativním prostředím a tam je prováděna dlouhodobá kompletní instruktáž. Krátkodobé zájezdy agentury do socialistických zemí jsou nežádoucí a jsou možné ve vyjímečných případech plného legalizačního krytí návštěvy. U agentury s přirozenou legendou pro cestování jsou organizovány tajné návštěvy socialistických zemí kryté pobytem v jiné zemi. Každá krátkodobá návštěva agentury v cizí zemi musí být dobře kryta přirozenou a prověřitelnou legendou.

Článek 50.

Kromě úkolování je obsahem instruktážní schůzky zhodnocení informací a materiálů, předaných na dřívějších předávacích schůzkách nebo cestou neosobního spojení. Řídící orgán dotěžuje podrobně agenta jak k obsahu informací, tak i k okolnostem jejich získání podle požadavků rozvědného zpravodajství. Řídící orgán zároveň rozebírá a hodnotí operativní postup agenta při plnění úkolů. Zvolený způsob zhodnocení má pro agenta výchovný význam a forma kritiky musí být v souladu s motivy, o něž se spolupráce opírá.

Na základě hodnocení dělá rozvědčík závěry pro vlastní potřebu i pro centrálu o tom, jaký účinek měl provedený operativní postup z hlediska konspirace agenta, jaké jsou klady a zápory v jeho operativní výchově, po případě které nové momenty se u agenta projevily.

Článek 51.

Obsahem instruktážní schůzky při osobním spojení je dále projednání organizace schůzky i dalšího spojení s agentem podle zásad platných pro spojení a konspiraci styku s agenturou (určení a zopakování všech forem dalšího spojení, legenda pro schůzku, pokyny pro předání materiálů). Tyto náležitosti tvoří úvodní část schůzky, aby v případě náhlého přerušení schůzky nedošlo ke ztrátě nebo zdržení dalšího styku.

Článek 52.

Vlastní výchovná práce s agentem - kromě výchovných prvků, obsažených v úkolování a hodnocení plnění úkolů - tvoří důležitou a nezbytnou součást schůzky. Rozvědka se při ní zaměřuje na dosažení určitých ideologických, odborných a morálních cílů, zejména utužení vztahu agenta ke spolupráci. Výchovná práce musí být prováděna systematicky, individuálně a musí být konkrétní.

Nezbytným předpokladem účinné výchovné práce ve všech směrech je prestiž a autorita rozvědky v očích agenta, osobní příklad a vyspělost řídícího orgána a soustavná nevtíravá pozornost k osobním plánům a problémů agenta. Tímto osobním přístupem je třeba dosáhnout žádoucího odcizení a narušení občanské loajality agenta vůči režimu, proti němuž rozvědka pracuje. S tím není v rozporu posilování přesvědčení agenta, že jeho spolupráce je v souladu se skutečnými zájmy jeho země. Jde o důležité preventivní opatření rozvědky, jímž se zajišťuje proti eventuálním budoucím zásahům nepřátelské kontrarozvědky u agenta.

Formy výchovné práce se opírají o zkušenosti z dosavadní práce s agentem, o znalostech jeho osobních vlastností, minulosti a jsou voleny podle jeho společenského postavení a třídního vědomí.

Článek 53.

Hlavním úkolem ideologické výchovy je vychovat agenturu ideově spjatou se socialistickým táborem bez ohledu na to, na jakém podkladě byla zaverbována. V obecných směrech vychází rozvědka důsledně z rozboru toho, jak se může projevovat v agenturním vztahu skutečnost, že agent žije a pracuje v podmínkách kapitalistické společnosti; vychází z vědomí nebezpečí, že oslabení politického vlivu může vést k přerodu agenta, oslabení i přerušení spolupráce s rozvědkou nebo i ke zradě. Konkrétní zaměření výchovy je určováno s přihlédnutím k třídnímu vědomí agenta, intensivně i způsobu jeho politického reagování a k tomu, jaké jsou momentálně nejvážnější a nejaktuálněji se projevující problémy ve vědomí lidí a jakým směrem jsou nepřátelskou propagandou zkreslovány.

K zajištění žádoucího politického vlivu na agenta je nutné, aby řídící orgán vystupoval od začátku styku jako pevný a přesvědčený marxista se schopností věci rozebírat a odhadovat vývoj, nevnucující své názory formou suchého mentorování. Současně musí svým rozhledem a šíří zájmů i celkovým životním stylem potvrzovat, že se světovým názorem, který zastává, je v souladu i jeho vlastní životní praxe. Osobní příklad řídícího orgána je důležitý i pro agenturní vztah: agent v tom spatřuje záruku, že je ve spojení s někým, na koho je za všech okolností spolehnutí, což u

něho vytváří pocit nutné bezpečnosti.

Politicko - výchovnou práci provádí řídící orgán především v průběhu úkolování, při objasňování rozboru a zdůvodnění úkolů; dále při jejich hodnocení a potvrzování praxí, konečně při neformálních rozhovorech sloužících na začátku schůzky k vytváření její správné atmosféry.

Článek 54.

Odborné zaměření výchovné práce se soustřeďuje na rozvíjení přirozených operativních schopností agenta a soustřeďuje se v počátečním období na vhodné legendování a vybudování automatického konspiračního návyku pro každý úkon včetně spojení. Dále pokračuje instruktáží k technickým úkonům pro získávání a zpracovávání zpráv a dokumentů a k prostředkům neosobního spojení. V konečné fázi je třeba sledovat i možnosti vlastní práce agenta na typování a provádění samostatné verbovky.

V oblasti odborné výchovy je nezbytné postupovat podle zásady, že agent je seznamován s metodami pouze v rozsahu nutném pro druh úkolů, které v příslušném období své práce pro rozvědku plní.

Účinnou odbornou výchovu zajišťuje řídící orgán tím, že v praxi projeví zájem o tom, aby agent školené úkony dokonale ovládl a prováděl. Vlastní důkladnou znalostí odborné problematiky, vynalézavou aplikací zásad při projednávání úkolů, příkladem v chování na schůzkách (i předávacích) a zejména vzbuzením přesvědčení u agenta o schopnostech a odvaze řídícího orgána nejlépe zajistí řídící orgán odborný růst agenta a plnění školených úkonů agentem.

Článek 55.

Výchovou agenta sleduje rozvědka také to, aby si agent v práci i ve vztahu k řídícímu orgánu osvojil některé osobní a morální vlastnosti, jimiž je podmíněn správný a bezpečný průběh spolupráce.

Agenturní výchova v tomto směru je zaměřena především na iniciativnost agenta a schopnost samostatně jednat v rámci daných úkolů, odvážnost a svědomitost v provádění úkolů, rozvíjení celkové i operativní paměti, což má význam pro zlepšování konspirace, na pozorovací schopnost, na pravdomluvnost i o nepříznivých momentech práce, poctivý vztah k plnění úkolů v celé šíři, důslednost a pečlivost ve spojení, seriosnost a přímost v jednání s řídícím orgánem.

Rozvíjení těchto vlastností u agenta zajišťuje rozvědka odbornou instruktáží o způsobu plnění úkolů, kritikou plnění úkolů, kontrolou i prověrkou jejich plnění. Řídící orgán může účinně uplatnit tuto autoritu pouze za předpokladu, že je mezi ním a agentem správný vztah a že agent je na práci zainteresován.

Rozvědčík se musí stále zajímat i o osobní a rodinný život spolupracovníka a být mu nápomocen při řešení jeho případných těžkostí.

Nikdy nedáváme agentům sliby, které nemohou být splněny. Naše pomoc agentovi v jeho těžkostech soukromého nebo rodinného rázu musí být poskytnuta tak, aby agenta nedekonspirovala neb jinak neohrozila jeho bezpečnost. Zejména dbáme na to, aby agent měl vhodnou a věrohodnou legendu pro zvýšení životního standartu v důsledku odměňování z naší strany a aby s penězi od nás nenakládal tak, aby se stal nápadným.

Zakazuje se vytváření takových vztahů mezi řídícím orgánem a agentem, které rozvědčíka zavazují nebo kompromitují. Přijímání dárků od agenta se povoluje pouze vyjímečně, vyžaduje-li to operativní zájem. V každém případě je ale nutno to oznámit centrále, která rozhodne, jak s dárkem naložit.

Konečně je snahou rozvědky při úkolování, aby agent viděl v plnění úkolů i osobně zajímavé obohacení způsobu života, vzrušení určitého druhu, které je zkouškou jeho osobních kvalit.

Článek 56.

Agentům hradíme skutečné výdaje vzniklé při plnění úkolů uložených rozvědkou. Odměňování má plnit důležitou výchovnou funkci a vést agenturu k iniciativnějšímu a lepšímu plnění uložených úkolů. Pokud odměňujeme agenturu, děje se tak především na základě množství a kvality vykonané práce. Rovněž finanční částky, předávané perspektivní agentuře v procesu připoutávání, kompromitace, přechodné konservace a dalších situacích, je třeba přísně podřídit

operativním cílům a výchově agenturního aparátu. Odměňovat agenturu ve formě měsíčních nebo podobně stanovených paušálů se povoluje zcela vyjímečně.

Příjem odměny potvrzuje agent na stvrzence. V případech, kde není účelné vyžadovat stvrzenku, uvede rozvědčík tuto skutečnost v záznamu o schůzce.

Při čerpání finančních prostředků na odměny a výdaje spojené s agenturně - operativní prací musí být rozvědčíci vedení snahou o co nejúčelnější využívání prostředků a nedopouštět neodůvodněné a nehospodárné výdaje.

Náčelníci jsou povinni provádět periodickou kontrolu odměňování agentů a účelného využívání finančních prostředků, určených pro rozvědnou práci.

Článek 57.

Nedílnou součástí řízení a výchovy agentury je kontrola její činnosti. Řídící orgán je povinen průběžně agenturu kontrolovat z hlediska pravdivosti podávaných zpráv, plnění a zdůvodňování plnění či neplnění úkolů, i z hlediska okamžitých nepřipravených reakcí v jednotlivých fázích styku. Jde zejména o to, zda reakce agenta ve styku s řídícím orgánem a při přijímání úkolů odpovídají poznatkům o jeho povaze a temperamentu.

Vedle pozorování a rozboru se k provádění kontroly využívá také operativních možností a prostředků, jako je ukládání kontrolních úkolů, nasazování dalších agentů a v případě nutnosti i prostředků techniky.

Při použití dalších agentů je třeba dbát na to, aby nedošlo ke vzájemnému vyzrazení spolupracovníků. Kontrola pravdivosti zpráv se provádí jejich systematickými rozbory i zpětně konfrontováním se skutečně nastalou situací.

Článek 58.

Osobní kontrolní schůzky náčelníků s agenturou se provádějí zpravidla jen na území ČSSR, dojde-li k případu instruktáže, o které je zmínka v článku 49. V zahraničí se kontrolní schůzky provádějí jen zcela vyjímečně. Při posuzování nutnosti kontrolních schůzek vycházíme vždy ze zásady, že agent má znát o osobně co nejméně rozvědčíků. Osobní kontrolní schůzky schvaluje ve všech případech příslušný zástupce náčelníka správy.

Článek 59.

O schůzce s tajným spolupracovníkem píše řídící orgán záznam, který se s příslušným vyjádřením rezidenta zasílá k dalšímu rozboru do centrály a tvoří součást osobního svazku tajného spolupracovníka.

Záznamy se píší o každé schůzce s hlavní agenturou. O schůzce s pomocnou agenturou je pořizován záznam podle obsahu a účelu schůzky, poskytuje-li schůzka nové, nebo změněné údaje v osobní situaci agenta, jeho možnostech, přístupu ke spolupráci, instruktážní prvky, signály všeho druhu, včetně bezpečnosti schůzky.

Záznam obsahuje kromě údajů o bezpečnosti příchodu, průběhu a odchodu ze schůzky, údajů o spojení, obsahové shrnutí a hodnocení všech základních ukazatelů řízení, výchovy a kontroly tajného spolupracovníka:

a) cíl a program schůzky, který je vlastně dílčí - konkrétní součástí perspektivního plánu - viz článek 77;

b) výčet a posouzení splněných úkolů (ze zpravodajského a operativního hlediska);

c) stanovené úkoly - dohodnutý postup při jejich plnění;

d) vlastní sdělení agenta (osobní, k objektu, atd.);

e) poznatky o agentovi získané během schůzky (politická, osobní, odborná reakce agenta);

f) zhodnocení programu schůzky;

g) rozbor významu eventuálních poznatků o nových možnostech agenta, zlepšení nebo zhoršení práce, signálů;

h) návrh řídícího orgána na další postup práce s agentem a program příští schůzky;

i) odměny a výlohy;

j) vyjádření rezidenta.

Poskytne-li agent během schůzky zpravodajské informace, jsou tyto informace včetně pramenů uvedeny při záznamu schůzky samostatně.

Článek 60.

V každém osobním svazku tajného spolupracovníka rozvědky musí být veden podsvazek o závadách, kde jsou uvedeny podezřelé a rozporné momenty v chování agenta, projevy jeho nežádoucích vlastností, chyby, kterých se při agenturně - operativní práci dopustil agent i rozvědčík, případy dekonspirace a všechny ostatní záporné okolnosti, které se vyskytly v průběhu spolupráce s agentem i v průběhu jeho rozpracování, dokud ještě nebyl získán.

Článek 61.

Centrála za součinnosti rezidentury je povinna provádět periodická kontrolní hodnocení agentury. Souhrnné písemné hodnocení agenta se provádí v centrále pravidelně jednou za rok a také při následujících okolnostech:

- je-li agent předáván na jiný úsek v centrále, nebo jinému řídícímu orgánovi na rezidentuře;

- před konáním zvlášť důležité akce;

- došlo-li k jeho dekonspiraci nebo ohrožení jeho bezpečnosti;

- vzniklo-li podezření na agenta;

- je-li přerušována nebo ukončována spolupráce;

- na rozkaz příslušného náčelníka.

Periodická kontrolní hodnocení tajných spolupracovníků jsou komplexní povahy, je v nich zpracován schůzkový materiál za předešlé období, který je podroben rozboru podle hledisek perspektivního plánu agenta. Vyhodnocují do jaké míry bylo v práci s agentem dosaženo stanovených cílů, jak se osvědčily navržené taktiky a prostředky při jejich plnění, srovnávají výsledky spolupráce s vynaloženými náklady.

V hodnocení se provádí rozbor pokroku v možnostech agenta a jejich poznání a růstu jeho odborné kvalifikace a charakteristických znaků jeho přístupu ke spolupráci.

Výsledek hodnocení tvoří podklad pro doplnění nebo změnu perspektivního plánu.

Důležitým zřetelem při provádění kontrolního hodnocení tajného spolupracovníka je sledování možných opatření k všestrannějšímu a úplnějšímu využití v souladu s požadavkem kontroly proti přirozené tendenci resortismu ve využívání agentury. Pečlivě a zodpovědně je nutno posuzovat všechny možnosti, ukazující využitelnost pro ostatní úseky rozvědky, po případě využití v jiných zemích. Užitečnost těchto změn se posuzuje ve srovnání s efektivností práce agenta při plnění dosavadního hlavního úkolu.

Článek 62.

Zvláštní vyhodnocení se provádí, vznikne-li podezření na agenta. V takovém případě zvážíme okolnosti, které vedou ke vzniku podezření a podrobíme rozboru dosavadní průběh spolupráce s agentem, počínaje svazkem závad, přes rozbor agenturně - operativní stránky spolupráce až po rozbor dosud dodaných zpráv a dokumentů. U zpráv a dokumentů znovu podrobně zkoumáme, zda se potvrdily pozdějším skutečným vývojem, zda měly skutečně tajný nebo důvěrný charakter, zda agenta před nepřítelem skutečně kompromitovaly; hledáme náznaky desinformací nebo zpravodajských her; posuzujeme úplnost zpráv, konkretizace pramenů a okolností získání zpráv.

Rozbory operativní stránky spolupráce se provádějí na pokladě srovnávání s praxí a metodami příslušné nepřátelské kontrarozvědky v otázkách podstavu, sledování, preventivních metod vůči naší stykové základně a zvlášť pečlivě a detailně provádíme zpětný rozbor psychologické stránky spolupráce, jak se projevovala v reakcích agenta a zjišťujeme rozpory v jednotlivých vývojových stádiích spolupráce.

V další fázi přistoupíme k prověření podezřelých momentů vyplynuvších z analytického rozboru. Používáme k tomu všech prostředků uvedených v článku 57.

Článek 63.

Za systematické shromažďování a rozbor podkladových poznatků významných pro řízení a výchovu odpovídají pracovníci rezidentury a centrály, kteří tajné spolupracovníky řídí. Kontrolní odpovědnost v tomto směru má příslušný zástupce náčelníka odboru.

Náčelník odboru zodpovídá za úplnost a objektivnost kontrolních hodnocení agenturní sítě.

Článek 64.

Při řízení zvlášť cenné agentury mohou být zorganizována zvláštní opatření ke konspiraci jak na rezidentuře, tak i na centrále. Na rezidentuře je k obsluze této agentury určen zvlášť zkušený rozvědčík, který se zpravidla ničím jiným nezabývá, má vhodně určenou legalizační funkci a může být i zakonspirován i před vedoucím ZÚ. Veškeré materiály a informace získané cennou agenturou si určený pracovník zpracovává sám a při zasílání do centrály používá nevyvolaných filmů a jiné vhodné techniky v oblasti spojení. V centrále se řízením zvlášť cenné agentury zabývá osobně náčelník odboru a je v této věci běžně ve styku s náčelníkem správy, který řízení cenné agentury věnuje zvláštní péči. O všech závažných otázkách zvlášť cenné agentury je třeba jak v centrále, tak i na rezidentuře uplatňovat co nejpřísnější zásady konspirace. O této agentuře smí vědět jen velmi omezený okruh lidí: řídící orgán, rezident, náčelník příslušného odboru a náčelník správy. Šifry dešifruje náčelník šifrového oddělení a píše je vlastnoručně v jednom vyhotovení, které předává jen náčelníkovi příslušného odboru.

Článek 65.

Někdy je nutno přistoupit k dočasnému přerušení spolupráce s agentem nebo důvěrným stykem (zakonservování agenta) ať už z důvodu bezpečnostní situace kolem něho samotného, dočasné ztráty možností, nebo situace v zemi, kdy z důvodu provalu nebo hrozícího provalu atd. se dočasně omezuje v dotyčné zemi operativní práce. Agentům je třeba vhodným legendováním objasnit nutnost dočasného přerušení spolupráce a vyvinout maximální úsilí k jejímu uklidnění. Součástí tohoto postupu jsou opatření (signály na trase, kódy), jimiž si v době přerušení spolupráce kontroluje a zajišťuje rozvědka průběžnou informovanost o agenturní situaci agenta. Postup a opatření jsou zahrnuty v návodu na konservaci agenta.

Článek 66.

Důležitou součástí autority rozvědky při řízení agenturní sítě je její možnost nátlaku event. postihu agenta při závažném porušení disciplíny agenturního vztahu (opakované neseriozní jednání agenta při plnění úkolů a ve styku, jež vědomě ohrožuje bezpečnost styku, provokativní odmítání závazku spolupráce, provokativní porušování konspirace spekulující s tím, že rozvědka od styku upustí). Možnost postihu je předběžně připravována v celém průběhu agenturního vztahu rozvíjením kompromitace agenta a důležité je i posilování jejího odrazu v agentově vědomí (objektivní i subjektivní kompromitace). Rozvědka sleduje, zda se agent při plnění úkolů vědomě nevyhýbá objektivní kompromitaci a snaží se tuto jeho obranu operativními kombinacemi a psychologickým působením prolomit.

Sankční opatření přichází v úvahu především u agentury verbované na základě finančního nebo kompromitujícího motivu. Předpokládají konkrétní znalosti příslušných pracovníků rozvědky o právním řádu země, v níž agent pracuje, hlavně příslušná ustanovení o porušování státního tajemství (co tvoří skutkovou podstatu a jaký je rozsah sankcí), dále co tvoří bezpečnostní strop a začátek skutečné kompromitace ve státních úřadech a podnicích, praxe kontrarozvědky při poskytování beztrestnosti za spolupráci a konečné ocenění napjatosti politické atmosféry v zemi a určení politických kruhů, které by se chopily event. indiskrece o rozvědné činnosti agenta.

Formy postihu agenta jsou buď anonymní indiskrece, provázené zadokumentovanými (fingovanými) důkazy, civilně právní postih (při finančních pohledávkách vůči agentovi) prováděný speciálními agenty jako žalobci pro rozvědku a konečně přímý osobní postih agenta rozvědkou, prováděný agentem speciálního určení.

Konečný postih agenta v praxi je riskantní i pro rozvědku a dochází k němu vyjímečně v případech zvláštního zájmu rozvědky. Agent však v tomto směru nesmí mít žádné pochybnosti. Naproti tomu nátlak na agenta je běžným opatřením v průběhu spolupráce, které se používá v kombinaci s ostatními výchovnými prostředky, po případě když se normální působení na agenta ukazuje neúčinným. Jeho podstatou je připomínání kompromitace (nebo jiných tlakových prvků) příslušnou formou, která je volena po rozboru příčin a povahy agentovy nedisciplinovanosti. Forma se volí podle předpokládané účinnosti ve vztahu k povaze agenta a podle motivu, určujícího agenturní spolupráci.

Návrhy postihu agenta schvaluje na základě doporučení nižších služebních funkcionářů ministr vnitra.

Článek 67.

Ukončení spolupráce s agenturou nastává tehdy, když pro práci rozvědky přestává být agentura přínosem. Z rozvědné sítě musí být po předchozím rozboru možnosti postihu vyřazováni ti, kteří jednají nečestně a klamou řídící orgány, odmítají rozhodně dále spolupracovat, kteří jsou dekonspirováni, jsou neschopní, ztratili trvale rozvědné možnosti a nemají ani žádné perspektivní možnosti. S podstavenou agenturou neb agenturou převerbovanou nepřítelem zůstáváme někdy ve styku za účelem šíření desinformací.

K ukončení spolupráce s agenturou vypracuje rozvědčík návrh, ve kterém podrobně uvede důvody. Přiloží vyhodnocení dosavadní spolupráce a memorandum. Schválení ukončení spolupráce s agenty, důvěrnými styky, ideovými spolupracovníky a důvěrníky je řešeno v rámci platných rozkazů o delimitaci a pravomoci.

(...)

(Kráceno - pozn. autorů)

I. DĚJSTVÍ

redakčně zkráceno

ZKRATKY

Neuvádíme zde běžné zkratky typu KSČ, Kčs, kpt., ČSSR atd.

1. SMV: 1. správa Ministerstva vnitra
II. SMV: II. správa Ministerstva vnitra
A.O., též AO: Aktivní opatření
AO: Analytický odbor
DS: Důvěrný styk (evidenční kategorie)
DS: Denní svodka
FMV: Federální ministerstvo vnitra
FON: Fakulta osvěty a novinářství
HSR: Hlavní správa rozvědky
HS StB: Hlavní správa StB
I: Schůzka instruktážní
IS: Ideový spolupracovník (evidenční kategorie)

K: Schůzka kontaktní
KC: Druh korespondence
KS: Krajská správa
KSVB: Komunistická strana Velké Británie
LK: Druh korespondence
LM: Druh korespondence
LSE: London School of Economics and Political Science
LU: Londýnská universita
MI 5: Britská kontrarozvědka
MLR: Maďarská lidová republika
MNO: Ministerstvo národní obrany
MŠ: Ministerstvo školství
MV: Ministerstvo vnitra
MZV: Ministerstvo zahraničních věcí
NV: Naardenský výbor
OEC: Osobní evidenční číslo
OP: Operativní pracovník
OPV: Odbor pasů a víz
P: Schůzka předávací
PK: Prověrka korespondence
ŘO, též Ř.o.: Řídící orgán
SE: Svobodná Evropa
SEO: Statisticko-evidenční odbor
SNB: Sbor národní bezpečnosti
SPV: Správa pasů a víz (MV)
StB: Státní bezpečnost
SZ: Socialistické země
TN: Televizní noviny
ÚV KSVB: Ústřední výbor KSVB
V: Schůzka vytěžovací
VB: Velká Británie
VSB: Výbor státní bezpečnosti (SSSR) = KGB
ZST, též ZSS: Zpřátelené socialistické státy
ZÚ: Zastupitelský úřad = velvyslanectví

VYSVĚTLIVKY

1. správa ministerstva vnitra: Krycí název pro rozvědku
II. správa ministerstva vnitra: Krycí název pro kontrarozvědku
II. správa FS-ZS: Federální správa zpravodajských služeb
11465: registrační číslo objektového svazku
11465/317: osobní podsvazek agenturního typu Donar
3. odbor (1. správy): Západní Evropa a NATO (do roku 1971)
31. odbor (1. správy): Ideologická diverze emigrace
42. odbor (1. správy): Západní Evropa a NATO (1971-1990)
6. odbor (1. správy): Zahraniční kontrarozvědka (do roku 1969)
6. odbor, 3. oddělení Oblastní správy StB Praha: pravděpod. vízoví cizinci
81088/110: Registrační číslo svazku a podsvazku Operativní korespondence residentury Londýn (na 1. správě)
Blíhová: správně Blühová, Zuzana
Brugel: správně Brügel, Johann Wolfgang
Buršák: správně Brušák, Karel
11777: Registrační číslo objektového svazku Domácí báze na Velkou Británii (na 1. správě)
11777/ 307: Osobní podsvazek k osobě Jan Kavan

12402: Registrační číslo objektového svazku Emigrace Velká Británie (na 1. správě)
12402/ 332: Osobní podsvazek k osobě Jan Kavan
DIPLOMAT: Krycí jméno tajného spolupracovníka, Evžen Zeman (pův. jm. Ackerman, nar. 12.6.1914)
DOMINGO: Krycí jméno pramene, ŘO Skořepa, nezjištěn
DONAR: Krycí jméno při rozpracování agenturního typu Robin Blackburn
DVOJICE: Krycí jméno pramene, agenturní typ Henry Victor Richter
E - 4: Krycí název pro telefonní odposlech a kontrolu dálnopisného spojení
JALTA: Krycí jméno tajného spolupracovníka 1. správy Milan Skřont (nar. 24.11.1930)
JOSEK: Krycí jméno pramene, pravděpod. Otakar Josek (nar. 2.12.1919)
K - 3: Krycí název pro úkolovou prověrku korespondence (tajná kontrola korespondence)
KATO: Krycí jméno při rozpracování důvěrného styku Jan Kavan
LUNES: Krycí jméno pramene řízeného A/2, nezjištěn
Oblastní správa StB Praha: Krycí název pro rozvědnou složku KS MV Praha
Osobní evidenční číslo 413422 patří Janu Kavanovi
PARKER: Krycí jméno tajného spolupracovníka 1. správy Pavel Moritz (nar. 12.4.1944)
Pithard: správně Pithart, Petr
Pramen č. 71: Krycí název zdroje, kterým je Jan Kavan
Přátelé: Krycí označení pro VSB SSSR (KGB)
RADAR: Krycí jméno tajného spolupracovníka II. správy, 10. odbor, 3. oddělení, Petr Krul (nar. 23.8.1941)
ROKY: Krycí jméno ideového spolupracovníka B/2 Dušan Rovenský (nar. 12.6.1928)
Řídící orgán č. 7: Krycí označení OP Zachystala
Správa A (rozvědky), 2. odbor (A/2): NSR, Rakousko, Západní Berlín (do roku 1971)
Správa B (rozvědky), 2. odbor (B/2): Zahraniční kontrarozvědka (1969-1971)
Správa C (rozvědky), 2. odbor (C/2): Vědecko - technická rozvědka (do roku 1971)
TAJEMNÍK: agent II. Správy, registrační číslo 112: Jaroslav Novák (nar.11.6.1941)
UL, Petr: správně Uhl, Petr
Uran č.: pravděpod. svodka pro KGB
UXA: Krycí jméno ideového spolupracovníka řízeného C/2 Dušan Ulčák (nar.15.6.1937)
§ 109 tr. zákona: správně trestný čin nedovoleného opuštění republiky - podvracení republiky se stíhalo podle § 98 tr. zákona

---

SEZNAM KÁDROVÝCH PŘÍSLUŠNÍKŮ STB,

PROCHÁZEJÍCÍCH SVAZKEM

Altman, 1. správa
Běhal, 1. správa
Brož, 1. správa
Brtník, pravděpod. 2. správa
Burkovec, Správa vyšetřování
Čelanský, 1. správa: pravým jménem - Stanislav Melichar, nar. 22.4.1926
mjr. Václav Čepelák, 2. odb. správy A: pravým jménem - Václav Červený
pplk. Jiří Čermák, náč. 10. odb. 2. správy - nar. 6.2.1925
Červinka, 1. správa
Fatka, 1. správa
Foltýn, 1. správa: pravým jménem - Josef Konecký, nar. 15.1.1924
pplk. Stanislav Formánek, zást. náč. 2. odb. správy B: pravým jménem - Stanislav Tomeš (pův. jm. Frank), nar. 22.1.1927
Franěk, 1. správa: pravým jménem - Jaroslav Lazar, nar. 11.4.1932
Frýdl, 1. správa
Grösser, ministr vnitra ČSR
Hacaperka, 5. odb. KS MV Praha
pplk. Hampl, 3. odd. 10. odb. 2. správy
Havel, Správa pasů a víz

Hilner, 1. správa: pravým jménem - František Hrůza, nar. 6.8.1927
plk. RSDr. Miloš Hladík, náč. 1. správy - nar. 13.2.1924
Chaloupka, 1. správa
mjr. Chmelík, Správa sledování
pplk. Irovský, náč 6. odb. Oblastní správy Praha - Ladislav Irovský, nar. 19.6.1924
Jančík, 1. správa
plk. Josef Janouš, zást. náč. 1. správy: pravým jménem - Josef Jindřich, nar. 4.7.1921
Jirkovský, náč. 6. odb. KS MV Praha
pplk. František Jiroušek, náč. 42. odb. 1. správa: pravým jménem - František Jehlík, nar. 15.12.1927
Kalný, 2. odb. Správy C
Karhan, 1. správa: pravým jménem - Josef Kalina, nar. 7.3.1925
npor. Kelner, 1. správa: pravým jménem - Karel Žárský, nar. 24.7.1942
Klečka, 2. odb. Správy B: pravým jménem - Jan Koška
Klíma, 1. správa: pravým jménem - Josef Kuřík, nar. 15.11.1924
kpt. Kolman, Oblastní správa Praha
Koucký, 1. správa
pplk. Albín Kožuch, 3. odb. 2. správy - nar. 17.2.1924
Krejča, 7. odb. 1. správy: pravým jménem - Jaroslav Kazbal, nar. 29.4.1929
por. Krejčí, 2. odd. 10. odb. 2. správy
Krupský, 2. odb. Správy B: pravým jménem - Bohumil Karkán
plk. JUDr. Jaroslav Kubík, Správa vyšetřování, později náměstek ministra vnitra ČSR - nar. 23.3.1928
mjr. František Lamač, zást. náč. 2. odb. Správy A: pravým jménem - František Poštulka, nar. 2.5.1920

pplk. Zdeněk Lázna, 1. odb. 2. správy FS - ZS
mjr. dr. J. Litera, KS MV Praha odbor vyšetřování StB - Josef Litera, nar. 1.5.1918
V. Lukeš, KS Praha II/A, 7. oddělení
Majer, 1. správa: pravým jménem - Václav Táborský (pův. jm. Šajchl), nar. 31.12.1931
mjr. Malena, náč. 3. odb. 1.správy, později zást. náč. 2. odb. Správy A: pravým jménem - Josef Minx, nar. 16.3.1928
Marek, 5. odb. KS MV Praha
mjr. Mikš, náč. sekretariátu náměstka ministra vnitra
plk. Bohumír Molnár, zást. náč. 1. správy - pův. jm. Motejlek, nar. 2.2.1924
Nesměrák, Správa pasů a víz
pplk. Jan Novák, náč. 3. odb. 1. správy: pravým jménem - Jan Paclík, nar. 20.10.1924
Ostrovský, 31. odb. 1. správy: pravým jménem - Jan Ondrovčák, nar. 18.3.1924
npor. Vlastimil Pantůček, 42. odb. 1. správy: pravým jménem - Vlastimil Ludvík, nar. 16.3.1943
mjr. Stanislav Pavlásek, 1. správa: pravým jménem - Stanislav Patejdl
Patejdlová, Správa pasů a víz - Marie Patejdlová, nar. 17.3.1927
plk. Čestmír Podzemný, náč 1. správy - nar. 29.7.1924
Ptáček, 1. správa: pravým jménem - Jan Mrázek, nar. 19.2.1929
pplk. František Resler, náč 2. odb. Správy B: pravým jménem - František Šulc
prap. Rúčková, 2. odb. Správy A
Růžek, 1. správa
plk. Říha, pravděpodob. sekretariát ministra
por. Sartory, 42. odb. 1. správy
pplk. E. Seidl, náč. Správy A: pravým jménem - Erhard Salomon, nar. 2.2.1932
mjr. Jan Skořepa, 2. odb. Správy A: pravým jménem - Jan Stehno, nar. 17.6.1933
Slabý, 1. odb. 2. správy
pplk. Jaroslav Šilhavý, sekretariát ministra vnitra - nar. 3.10.1923
Šimek, Správa pasů a víz
pplk. Šmíd, Inspekce FMV - Josef Šmíd, nar. 8.11.1924
Štolba, 1. správa
mjr. Oldřich Šulc, KS MV Praha odb. vyšetřování StB - nar. 28.9.1922
plk. Václav Vaněk, Správa pasů a víz
Vaniš, 2. odb. Správy A: pravým jménem - František Vacek, nar. 14.8.1932
plk. JUDr. František Vašek, nám. min. vnitra ČSSR - nar. 10.2.1924
dr. J. Vavřík, Správa vyšetřování
pplk. Zdeněk Večeřa, náč. 42. odb. 1. správy: pravým jménem - Zdeněk Vítek, nar. 15.3.1928
Vejvodová, Správa pasů a víz
Vosmík, KS MV Praha
Vyšata, Správa vyšetřování
mjr. Zachystal, 1. správa: pravým jménem - František Zajíček, nar. 29.8.1932
F. Zajíček, 1. správa - František Zajíček, kr. jm. Zachystal, nar. 29.8.1932
nstržm. Zajícová, KS MV Praha odb. vyšetřování StB
plk. PhDr. Zdeněk Žemla, zást. náč. 1. správy: pravým jménem - Zdeněk Žlábek, nar. 11.10.1925

EPILOG

Třetí díl svazku KATO byl 11. května 1989 skartován.

POST SCRIPTUM

Zhruba týden po listopadové revoluci přilétá Jan Kavan do Prahy. Na letišti si jej vyzvedávají pracovníci StB a provádějí jej pasovou kontrolou. Mezi schůzemi Občanského fóra s nimi Kavan jedná nejméně dvakrát. Z obou setkání se dochoval videozáznam pořízený skrytou kamerou (pozn. FAKTUM: kniha obsahuje 20 fotografií z tohoto záznamu; zde se objeví sestřih videozáznamu v digitální podobě). Na prvním setkání estébáci Kavana hostí kávou a zákusky, na druhém šampaňským.

Po počátečním vyptávání na první dojmy z porevolučního Československa a na zdraví Kavanova pražského osmiletého syna mu soudruzi kousíček po kousíčku nabízejí pomoc při jeho dalších brzkých cestách do Československa. Hlavně Kavana lákají, že mu vzhledem ke svým stykům mohou velmi jednoduše zajistit "dobrý a přitom laciný hotel".

StB: My tedy zajistíme nocleh na příště. Můžete nám teď sdělit přesný příjezd? Toho osmnáctého?

Kavan: Někdy po. Osmnáctého zkouším. Musím připravit nějaké papíry.

StB: Čili někdy po osmnáctém. Jde o eventuální rezervaci. To znamená nějakým vhodným způsobem dát na vědomí, kolikátého byste přijel. Aby se udělala rezervace.

Kavan: Někdy v tom týdnu to určitě bude. Možná v pondělí.

StB: Osmnáctého je pondělí. Štědrý den je sobota. Pardon, neděle. A 25. pondělí. Zřejmě dáte zavčas vědět paní Marcele. Tentokát jí dáte zavčas vědět.

Kavan: No tak jo. Tak nějak kolem dvacátého, jednadvacátého.

StB: Mě jde o tu rezervaci. Na vánoce je to složité.

Kavan: No to by šlo.

StB: Proto by bylo vhodný, ten můj návrh - jakmile se dozvíte nebo budete přesvědčenej, že přijedete tehdy a tehdy, kdybyste dal hned vědět. Kvůli rezervaci.

Kavan: Dobře.

Záznam obou rozhovorů trvá zhruba dvě a půl hodiny. V závěru KATO svým partnerům slíbil, že setkání zachová v tajnosti. Koncem prosince 1989 se Jan Kavan vrátil do Prahy a začal se angažovat jako činitel Občanského fóra.

Poslanec SN P. Toman

Vážený pane předsedo Federálního shromáždění, vážený pane předsedající, vážené poslankyně a poslanci, usnesením vyšetřovací komise jsem byl pověřen seznámit vás s výsledky práce naší komise,m s výsledky lustrací. Než vám však sdělím jednotlivá jména našich kolegů, kteří jsou registrováni jako spulupracovníci StB, chtěl bych vás seznámit s postupem, který naše komise zvolila, s jednotlivými důkazy, které jsme shromážďovali a využívali.

Parlamentní komise byla ustavena k vyšetření událostí 17. listopadu. Je složena z poslanců všech stran zastoupených v parlamentě, s výjimkou strany Eqyuttélés, která se nechala zastupovat poslancem jiné volební strany. Zastoupení stran v komisi je v zásadě poměrné. Proto je naprosto vyloučené, aby poznatky komise byly selektivně využívány proti některé politické straně.

Usnesením Federálního shromáždění č. 94 z 10. ledna 1991 jsme byli pověřeni prověřit, kteří z poslanců, ministrů a jejich náměstků, zaměstnanců Úřadu předsednictva vlády a Kanceláře Federálního shromáždění jsou registrováni jako spolupracovníci StB. Usnesení nám uložilo pozitivně zjištěné osoby předvolat a s výsledky seznámit. Pokud ve lhůtě 15 dnů od seznámení s výsledky lustrací se dobrovolně nevzdají poslaneckého mandátu, respektive zaměstnanci nerozváží pracovní poměr, jsme povinni jejich jména zveřejnit. Tolik stručná rekapitulace usnesení č. 94.

Pravomoci vyšetřovací komise ve vztahu k ostatním orgánům a k přístupu k utajovaným skutečnostem vymezily rozkazy federálního ministra vnitra č. 121, 124 a 127 z roku 1990, v nichž byl umožněn členům vyšetřovací komise vstup do všech objektů federálního ministerstva vnitra a současně bylo uloženo pracovníkům federálního ministerstva vnitra předložit a předat vyšetřovací komisi veškeré písemné a jiné materiály, vzniklé z činnosti tohoto ministerstva. Současně byli všichni vyslýchaní uvedeným rozkazem č. 124 zbaveni povinnosti mlčenlivosti.

Vzhledem k dosavadnímu stavu šetření podáme zprávu o výsledku lustrací pouze poslanců Federálního shromáždění. Výsledky lustrací ostatních osob, na něž se vztahuje usnesení č. 94, budou předány předsedovi Federálního shromáždění a předsedovi vlády. Komise sdělí potom Federálnímu shromáždění,.. jak bylo s uvedenými poznatky naloženo.

K lustracím poslanců jsme přistoupili rovněž s vědomím, že většina poslanců s výjimkou kandidátů KSČ podepsala už před volbami čestné prohlášení, že nikdy nespolupracovali se Státní bezpečností a - což zdůrazňujeme - souhlasem s dalším šetřením v této věci.

V průběhu práce na lustracích zjistila komise zajímavou věc. Pouze v jednom případě byli členové komise prvními, kteří si po 17. listopadu prohlíželi materiály dané osoby. Je tedy faktem, že to, zda někdo je či není registrován v materiálech Státní bezpečnosti, se komise nedovídá jako první. Probereme si, kdo měl k materiálům Státní bezpečnosti přístup.

Za prvé: kádroví pracovníci Státní bezpečnosti, kteří agenty vedli, a kádroví pracovníci SNB, kteří vedli evidenci.

Za druhé: členové prověrkových komisí, kteří měli mnoho k materiálům v době prověrek také přístup.

Za třetí: zaměstnanci Úřadu na ochranu ústavy a demokracie, kteří pod vedením postupně tří ředitelů měli k materiálům přístup jak v centru, tak i v jednotlivých krajích.

Za čtvrté: všichni ministři vnitra republikoví i federální a jimi pověření pracovníci.

Za páté: tento fakt máme za nejzávažnější. V době po ustavení vlády národního porozumění ministerstvo vnitra řídili tři členové vlády, Čalfa, Čarnogurský a Komárek a vlastně nikdo, byly na tomto ministerstvu takové poměry, že materiály Státní bezpečnosti mohl vynést v podstatě kdokoliv.

Z tohoto hlediska lze předpokládat, že materiály agentů Státní bezpečnosti jsou v držení řady lidí. Máme konkrétní důkazy o tom, že některé spisy označené jako skartované, dosud existují. Máme důkazy o tom že některé spisy byly před skartací ofotografovány a rovněž existují. Jedinou metodou, kterou lze zabránit vydírání nebo dalšímu řízení spolupracovníků Státní bezpečnosti, ale i řadě politických skandálů v nevhodnou dobu, je očistit státní a zákonodárné orgány od těchto spolupracovníků. (Potlesk.)

Z tohoto hlediska práce naší komise nevede k politickým skandálům a škodám, ale naopak jim předchází. Jak se mohou podílet různá podezření a informace o spolupracovnících Státní bezpečnosti na vývoji politické situace, vidíme v současné době na Moravě a na Slovensku.

Vážené poslankyně, vážení poslanci, před započetím lustrací jsme museli objasnit zcela konkrétní otázku, koho považovat za spolupracovníka Státní bezpečnosti, o němž se zmiňuje usnesení, zda skutečně všechny druhy spolupracovníků mělo na mysli usnesení č. 94 a zde jsme vycházeli ze Směrnice pro agenturní operativní práci z roku 1962. Směrnice pro práci s tajnými spolupracovníky československé kontrarozvědky A-oper-1-3 z roku 1972 a Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky A-oper-1-3 z roku 1978, tedy z předpisů pokrývajících období let 1962-1989. Dále jsme vycházeli ze Směrnice pro rozvědnou práci první správy SNB. Hlavní správa VKR současně byla zřízena rozkazem ministra národní bezpečnosti č. 66 z 29. 5. 1952 a byla integrální součástí Státní bezpečnosti.

Jednotlivé směrnice rozdělují spolupracovníky StB na

1: tajné spolupracovníky,

2: důvěrníky.

Tajní spolupracovníci byli v jednotlivých obdobích rezidenti, agenti, informátoři, držitelé konspiračních bytů, držitelé propůjčených bytů, ideoví spolupracovníci a tajní spolupracovníci důvěrného styku. Z dikce citované směrnice vyplývá závažný požadavek, že podstatným kriteriem zařazení spolupracovníka do těchto kategorií s určitým omezením u tajného spolupracovníka důvěrného styku u rozvědky - vědomí spolupráce a souhlas - s ní.

Tento požadavek neplatil zcela u kategorií důvěrník. Stejně jako byli důvěrníci, kteří nevěděli o svém vytěžování, byli i důvěrníci, kteří za své služby dostávali finanční odměny i v cizí měně. U důvěrníků jsme proto prokazovali vědomí spolupráce s orgány Státní bezpečnosti.

Zcela bokem pak stojí kategorie - kandidát tajné spolupráce. Zde se nejedná o kategorii spolupracovníka, nýbrž - jak název pozornějším napoví - o kandidáta na spolupracovníka. Rovněž zde bylo nutno prokázat vědomí spolupráce, neboť většina kandidátů tajné spolupráce o vytěžování nevěděla. Byli však tací, kteří pracovali jako zkušení agenti.

Abychom předešli již v tuto chvíli zbytečným rozporům jednotlivých kategorií, mohu sdělit, že pokud zveřejníme jednotlivá jména poslanců, jsou všichni registrováni jako agenti kontrarozvědky, nebo tajní spolupracovníci rozvědky. V tomto bodě jsme tedy usnesení výkladem zpřesnili, neboť po provedeném šetření jsme mezi prověřovanými poslanci nenalezli žádného důvěrníka ani žádného kandidáta tajné spolupráce, který by věděl, že je ve styku s orgány Státní bezpečnosti, byl ochoten v tomto styku pokračovat, podával informace v utajeném styku, či plnil uložené úkoly.

Co vše předcházelo tomu, než byla konkrétní osoba registrována jako agent. Pracovník Státní bezpečnosti přistoupil nejprve k prověrce dotyčné osoby, u níž předpokládal ochotu ke spolupráci. Vypracoval návhr na zavedení spisu kandidáta tajné spolupráce, a vyhotovil plán prověrky dotyčné osoby. Pokud daná osoba byla již vedena jako prověřovaná nebo nepřátelská, nemusel být spis kandidáta tajné spolupráce zaveden, k prověrce došlo již v rámci existujícího spisu. Po shromáždění materiálů byl vypracován tzv. návrh na získání ke spolupráci, který obsahoval hodnocení osoby, hodnocení jeho rodinných příslušníků, doklady svědčící o ochotě ke spolupráci, popř. kompromitující materiály. Tento návrh podepsal dotyčný pracovník StB a příslušný náčelník. Do 30-ti dnů po schválení návrhu na získání tajného spolupracovníka proběhl takzvaný vázací akt neboli verbovka. Kromě agenta samotného se jej zúčastnil pracovník, který měl agenta řídit a ve většině případů jeho náčelník, popřípadě pověřený zástupce. Během vázacího aktu podepsal agent závazek ke spolupráci, tento byl buď předem připraven nebo jej sám agent napsal a podepsal. Pouze ve výjimečných případech nebyl písemný závazek vyžadován, a to pouze tehdy, jestliže by podpis mohl ohrozit dobrý vztah získávaného tajného spolupracovníka ke spolupráci s kontrarozvědkou. V tomto případě postačil ústní souhlas získávaného tajného spolupracovníka. Tajný spolupracovník si pak obvykle zvolil krycí jméno a byl poučen o hlavních zásadách spolupráce, zejména o zásadách konspirace. Současně mu je uložen první konkrétní úkol, způsob jeho plnění, způsob vzájemného styku a je s ním domluveno heslo pro kontakt. O průběhu celého popsaného vázacího aktu, která byl v některých případech nahráván na magnetofon, byl vypracován tzv. záznam o průběhu vázacího aktu, který podepsali přítomní pracovníci Státní bezpečnosti a předložili jej ke schválení náčelníkovi, který schvaloval návrh na získání spolupráce.

Teprve po jeho souhlasu byla dotyčná osoba registrována jako spolupracovník příslušné kategorie. Považujeme za nutné zdůraznit, že samotný zápis do registru svazků neprováděl příslušník Státní bezpečnosti, nýbrž pracovnice

samostatného odboru federálního ministerstva vnitra. Správnost tohoto zápisu v registru svazků potvrzoval řídící orgán svým podpisem.

Vážené poslankyně, vážení poslanci, v průběhu celého vyšetřování a lustrací jsme vyslechli značné množství pracovníků Státní bezpečnosti a všech jsme se ptali, zda uvedené směrnice znali a dodržovali. Všichni námi vyslýchaní potvrdili, že člověk registrovaný jako agent věděl, že je v kontaktu s pracovníkem bezpečnosti, věděl, že má krycí jméno, především ať již dobrovolně nebo za použití kompromitujících materiálů souhlasil se spoluprací. Svědkové potvrdili, že závazek nebyl nutnou podmínkou vědomé spolupráce. Vyloučili možnost registrace agenta, který o spolupráci nevěděl. Argumentovali jednak přítomnost náčelníka, či jeho zástupce při vázacím aktu, jednak kontrolu schůzkové činnosti pracovníka Státní bezpečnosti s agentem ze strany nadřízených orgánů. Žádný z vyslýchaných neslyšel, že by došlo k registraci osoby, která nebyla spolupracovníkem. Opak výše uvedeného vypovídali pouze někteří příslušníci Státní bezpečnosti, dotazovaní na konkrétní poslance Federálního shromáždění. Jejich výpověď byla zpochybněna výpovědí dalších svědků, příslušníků Státní bezpečnosti, popřípadě byl zadokumentován kamarádský až přátelský vztah mezi poslanci a příslušníky Státní bezpečnosti. Máme dokumentována opakovaná setkání i po 17. listopadu, máme dokumentovánu nabídku jednoho z registrovaných poslanců svému bývalému řídícímu orgánu na místo náměstka v případě, že bude jmenován ministrem. Jsou to okolnosti natolik závažné, že je nelze nechat bez povšimnutí.

Za základní důkaz, o nějž opíráme své závěry, považujeme registr svazků federálního ministerstva vnitra. Jedná se o seznam všech zájmových osob Státní bezpečnosti, jak tajných spolupracovníků, tak prověřovaných osob, nepřátelských osob a pod., vedený zvlášť v každém kraji naší republiky. Každý registr je veden v časové posloupnosti, jednotlivé záznamy jsou označeny jak registračním číslem, tak datem zápisu. Kromě těchto dvou údajů je v registru vyznačeno pravé i krycí jméno zájmové osoby, její kategorie, datum narození, pracovník, která nechal záznam provést, jeho oddělení, odbor, datum ukončení spisu, jeho skartace, popřípadě archivace. Tedy všechny údaje, které nás zajímají. Výslovně jsou dokumentovány jednotlivé změny zápisu s datem jejich provedení.

Nyní k otázce falzifikace registru. Všichni členové komise vylučují možnost jeho falzifikace, respektive vylučují, že by tato nebyla v konkrétním případě odhalitelná. Kromě toho, že jsou jednotlivé záznamy vedeny řádek po řádku, číslovány a datovány za sebou, a to již od počátku padesátých let, je možné znalecky zjistit stáří papíru, na němž je záznam proveden, stáří zápisu, stáří inkoustu i propisovací tužky a stáří razítkové barvy, které bylo použito. V případě vyškrábaného záznamu lze expertizou zjistit původní záznam. Například v bratislavském registru svazků bylo vytrženo šest listů, tedy záznamy o 60 zájmových osobách. z těch šedesáti zájmových osob jsou bohužel dodnes ve svých jmenovaných funkcích. To je však věcí lustrační komise Slovenské národní rady. Shrnuto závěrem, naše komise považuje registr svazků za spolehlivý.

I přes věrohodnost registru svazků jsme záznam ověřovali provedením dalších důkazů, zejména výslechem pracovníků Státní bezpečnosti, a to jak řídících orgánů samotných, tak náčelníků či jejich spolupracovníků, případně dalších osob. Pořídili jsme fotokopie kartiček ze statisticko-evidenčního odboru sjetinu z počítače, tedy jednotkového poznatkového fondu, ověřili jsme údaje prohlédnutím dalších písemných materiálů. Teprve po vzájemném propojení získaných důkazů a jejich provázanosti jsme se vrátili zpět k usnesení číslo 94 a konstatovali prvotní fakt, že dotyčná osoba je registrována jako spolupracovník Státní bezpečnosti.

Vážené Federální shromáždění, dovolte mi, přečíst vám toto "Usnesení vyšetřovací komise Federálního shromáždění pro objasnění událostí 17. listopadu ze dne 21. března 1991":

1. Vyšetřovací komise schvaluje

a) průběžnou zprávu o výsledcích vyšetřování událostí 17. listopadu 1989, tuto zprávu přednese dne 22. 3. 1991 Jiří Ruml,

b) průběžnou zprávu o plnění usnesení Federálního shromáždění číslo 94 z 10. ledna 1991. Tuto zprávu přednese dne 22. 3. 1991 Petr Toman.

2. Vyšetřovací komise plnila usnesení Federálního shromáždění číslo 94 v tomto složení:

Jiří Ruml, Jiří Pospíšil, Petr Toman, Jiří Dienstbier, Jan Vidím, Štefan Bačinský, Eduard Baštigál, Július Bobovnický, Jaroslav Cuhra, Stanislav Devátý, Štefan Glezgo, Bohuslav Hubálek, Miroslav Jansta, Miloš Krejcar a Josef Šebesta.

3. Vyšetřovací komise Federálního shromáždění na základě usnesení číslo 94 z 10. ledna 1991 konstatuje, že:

- Petr Burian je registrován v registračním protokolu federálního ministerstva vnitra pod číslem 37 831 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent s krycím jménem Sokrates, a to od 4. října 1989 do prosince 1989,

- Josef Bartončík je registrován v registračním protokolu Jihomoravkského kraje pod číslem 15 301 jako spolupracovník

Státní bezpečnosti v kategorii agent, krycím jménem Hájek od 25. října 1971 do 26. dubna 1988,

- Zdeněk Masopust je registrován v registračním protokolu Prahy a Středočeského kraje pod číslem 19 068 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent pod krycím jménem Právník, a to od 16. října 1972 do 2. května 1973, kdy byl převeden do registračního protokolu federálního ministerstva vnitra pod číslem 5 400 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent, krycím jménem Právník, a to od 11. května 1973 do prosince 1989,

- Jaromír Gebas je registrován v registračním svazku Východočeského kraje pod číslem 15 514 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent, pod krycím jménem Mirek, datum zavedení bylo nečitelné do prosince 1989,

- Lubomír Lédl, je registrován v registračním protokolu federálního ministerstva vnitra pod číslem 27 578 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent, pod krycím jménem Vlasta, a to od 4. 6. 1984 do 30. 12. 1986,

- Jan Kavan je registrován na 1. správě federálního ministerstva vnitra ve svazku 12 402 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii tajný spolupracovník - důvěrný styk pod krycím jménem Kato, a to od roku 1968 do června 1970,

- Rudolf Zukal je registrován na 1. správě federálního ministerstva vnitra ve svazku 20 798 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii ideový spolupracovník pod krycím jménem Ekonom, a to od roku 1962 do 24. srpna 1965,

- Vojtěch Filip je registrován na 1. správě federálního ministerstva vnitra ve svazku 49 008 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii ideový spolupracovník pod krycím jménem Falmer, a to od 16. dubna 1986 do roku 1990.

Členové vyšetřovací komise obdrželi usnesení Obvodního soudu pro Prahu 7, spisové značky NC 1104/91 a spisové značky 1103/91 ze dne 21. 3. 1991, která jim ukládají jako občanům této republiky povinnost zdržet se uveřejnění nebo jiného rozšiřování údajů označujících navrhovatele poslance Boleslava Bártu a Václava Tomise za spolupracovníky bývalé Státní bezpečnosti. Členové komise prohlašují, že uvedené rozhodnutí plně uznávají. Členové komise současně konstatují, že jako poslanci Federálního shromáždění respektují zákon o jednacím řádu Federálního shromáždění, zejména § 91 odstavec 16, který vyšetřovací komisi ukládá povinnost předložit svá zjištění orgánu, který ji zřídil, tedy oběma sněmovnám Federálního shromáždění, Současně se cítí vázáni usnesením číslo 94 ze dne 10. ledna 1991.

Členové vyšetřovací komise, vědomi si závažnosti úkolů uložených Federálním shromážděním, vědomi si kolize rozhodnutí soudu a ostatních zákonů, vědomi si své odpovědnosti vůči občanům a svému svědomí, vědomi si možnosti postihu Obvodním soudem pro Prahu 7, ale i pravdivosti svého tvrzení, konstatují, že Boleslav Bárta je registrován v registračním protokolu Jihomoravského kraje pod číslem 21 091 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent s krycím jménem Slávek, a to od 19. června 1976 do 11. ledna 1980. Dále je registrován v registračním protokolu Jihomoravského kraje pod číslem 37 929 jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent s krycím jménem Kantor, a to od 23. 6. 1986 do roku 1989.

- Václav Tomis je registrován v registračním protokolu 13. správy federálního ministerstva vnitra jako spolupracovník Státní bezpečnosti v kategorii agent pod krycím jménem Marcel, a to od 24. listopadu 1958 do 26. července 1960.

Tolik celé usnesení vyšetřovací komise.

Vážené poslankyně, vážení poslanci, závěrem mi osobně dovolte, abych z tohoto místa vyslovil hluboké uznání a obdiv těm poslancům, kteří uznávali zájmy Federálního shromáždění a zájmy politické strany, která je do Federálního shromáždění volila, a i za vnitřního přesvědčení o tom, že spolupracovníky nebyla, se vzdali svého mandátu. Já osobně jim děkuji. (Potlesk.)

14. společná schůze Sněmovny lidu a Sněmovny národů, 22. 3. 1991

Poslanec SL J. Kavan

Vážený pane předsedo, vážený pane předsedající, vážení poslanci, vážené poslankyně, mnozí z nás jistě chápou, jak je teď pro mě těžko k vám promluvit. Nemám se k čemu přiznávat, nebo se za něco omlouvat. Mám před sebou daleko těžší úkol, a to vysvětlit, že jsem tu svědky nejen křivdy či omylu, ale začátku něčeho, co když rychle nezastavíme, tak po strašné kluzké šikmé ploše sjedem do míst, které nám budou připomínat některé velmi temné doby naší historie, a vysvětlit vám to v atmosféře presumpce viny, v atmosféře vynesení rozsudku bez soudu. Velmi doufám, že aspoň

někteří z vás budete schopni se zaposlouchat do toho, co chci říci, aniž byste měli už svůj závěrečný úsudek zformulovaný.

Mám s presumpcí viny své vlastní špatné zkušenosti. V roce 1976 jsem musel letět z Londýna do Bruselu, vyzvednout si tam kamion, který se tam porouchal na cestě zpátky z Prahy, kam jsme svým přátelům v opozici poslal asi tunu tehdy zakázané literatury. Na bruselském letišti jsem pomohl nést těžký kufr jedné dívce, která tlačila kočárek s několikaměsíčním dítětem a vzápětí nás jako ve špatné bondyovce obklíčili policisté, kteří již měli od Angličanů hlášku, že dívka v kočárku pašuje marihuanu a zatkli nás oba. Protože v Belgii na rozdíl od Československa existuje presumpce viny, očekávalo se ode mne,m že budu dokazovat, že jsem o těch drogách nic nevěděl. Odpřísáhlé prohlášení té dívky, že jsem o ničem nevěděl, samo o sobě samozřejmě nestačilo. A číst myšlenky se belgičtí soudci ještě nenaučili. Z vězení jsem byl propuštěn až po, či jen po šesti týdnech, kdy anglický Scotland yard ujistil Belgičany, že zavřeli nevinného. Bůhví, jak bych sám bez pomoci dokazoval svou nevinu.

Před několika dny, minulé pondělí, mi komise 17. listopadu dala přečíst tu část svědecké výpovědi náčelníka druhé správy StB, z níž vyplynulo, že StB z tohoto belgického incidentu udělala skutečnost, že jsem byl v Belgii dvakrát zatčen kvůli drogám a protože mi to prošlo, tak za mnou "zřejmě stojí americká zpravodajská služba a také asi anglická." Konec citátu.

Bylo by to spíše k zasmání, kdyby se neukázalo, že podobné či ještě méně věrohodné StB informace přivedly komisi 17. listopadu k závěru,k že jsem od března 1969 do července 1970 spolupracovat s StB.

A nyní jsem odsuzován nejen k 8 týdnům nebo k 8 letům, ale k celoživotnímu ocejchování jako spolupracovník StB, k ocejchování, které mohou zdědit i mé děti, k ocejchování, za něž vděčím především terminologii jednoho StB a interpretací jeho věz několika členy komise 17. listopadu.

Jaká jsou fakta? V registru svazků na druhé straně, kde se vedl boj proti vnitřnímu nepříteli, není v žádném seznamu spolupracovníků StB mé jméno. Na první správě, kam spadala rozvědka pracující v zahraničí a kde pokud tomu dobře rozumím, žádné registry neexistují, je o mne záznam a před krycím jménem, které si pro mne vymyslel nějaký estébák, o němž jsem se poprvé dozvěděl před třemi týdny od členů vyšetřovací komise 17. listopadu, je značka DS. Minulé pondělí mi člen komise na můj dotaz, co znamená to "DS" sdělil, že to znamená důvěrný spolupracovník. Teprve předevčírem jsem se od tohoto poslance dozvěděl, že došlo k omylu a že DS neznamená důvěrný spolupracovník, ale důvěrný styk.

Pokud se mi zatím podařilo zjistit, tak důvěrný spolupracovník nemohl výt úkolován a byl prý používán k vědomému či nevědomému vytěžování informací. Tak zvaná spolupráce tedy mohla být vědomá a nebo nevědomá. V mém případě nebyla ani vědomá ani mnou utajovaná. Tedy ve smyslu původního návrhu o zániku poslaneckého mandátu nešlo o vůbec žádnou spolupráci. Protože "komise 17. listopadu byla usnesením Federálního shromáždění č. 94 pověřena zjistit, kdo byl z poslanců registrován jako spolupracovník StB a jaké kategorie" - došlo přečtením mnoha jmen na dnešním plénu k porušení tohoto usnesení, o naplnění skutkové podstaty trestného činu ani nemluvě.

Pokud je mi známo, tak byl můj případ sporný v této komisi až do včerejšího večera, kdy se komise naposled sešla jednat prý specielně o tom, zda má být dnes mé jméno mezi těmito poslanci přečteno. Slyšel jsem, že bylo rozhodnuto mne číst pouze většinou jednoho hlasu. Chtěl bych teď tedy poděkovat těm členům komise, kteří byli takto těsně přehlasováni, za jejich snahu,m se držet presumpce neviny, když neexistují důkazy o vině a zamezit tak omylu, který mne může poškodit na celý život. V mém obžalovacím spisem se píše, že jsem evidován ve svazku číslo to, a to a cituji z archivu I. správy ministerstva vnitra: "veden pod krycím jménem Kato, bez vyznačení agenturní klasifikace. Žádný slib o spolupráci nepodepsal".

To je z materiálu, který mi dala komise v pondělí přečíst. Z tohoto spisu je rovněž zřejmé, že se rezidentura StB domnívala, že bude možné využít mé snahy legalizovat můj pobyt v Anglii v roce 1969 a mé obavy, že bych se mohl stát emigrantem a nemohl bych se vrátit do země, kterou mám strašně rád, nuceného pobytu mé matky Angličanky tehdy v Praze, kdy jí bylo opětovně zamítáno vyjet za mnou , za mým bratrem, za mými starými rodiči do Anglie - tedy využít všech těchto věcí k tomu, že by mě sem dotlačili k nějaké spolupráci. Po čase - a to je jasné z toho spisu - však pochopili, že to nemá žádnou naději, a tak mi spolupráci ani nikdy nenabídli. Krytí ministerstva zahraničních věcí, pod nímž se mnou dotyčný pracovník našeho velvyslanectví v Londýně vždy jednal, nikdy neodhodil, důvěrný styk se mnou ukončili a brzy na to jsem se zase stal sledovanou a nepřátelskou osobou. Za normálních okolností, v normální zemi, bych tu teď nemusel před vámi stát a bránit se proti obvinění, které považuji za absolutně nejhorší urážku, s jakou jsem se měl tu smůlu kdy potkat.

Po více než dvaceti letech, které jsem totálně zasvětil práci pro opozici jsem najednou šmahem házen do jednoho pytle s těmi, kteří mi zavřeli tátu, zničili zdraví mé matky a připravili mne o normální život. Začínám chápat, jak asi bylo Rudolfu Margoliovi, Vladu Clementisovi a dalším naivním, ale nevinným komunistům, když byli na začátku padesátých letech obviněni svou vlastní stranou z velezrady, ze spolupráce s nepřáteli, s tajnou službou a z dalších absurdností. Jejich vlastní lidé jim náhle po uveřejnění obvinění přestali věřit a křičeli s Ivanem Skálou známé heslo: "Psům psí

smrt!" a mnozí z těch, kteří znali pravdu, se jí v té vybičované atmosféře báli vyslovit. Samozřejmě, že dnes na štěstí nejde o analogickou situaci, ale v zájmu ochrany hodnot spjatých s listopadem 1989, jako je demokracie, tolerance, respektování lidských práv a důstojností jednotlivců apod., bych chtěl přece jen varovat!

Hledání vnitřního nepřítele, který je odpovědný za všechny potíže, které máme s prosazováním změn ve společnosti, povyšování tzv. zájmů revoluce nad základní právní normy, nad rozhodnutím soudů, nad nutností budovat spravedlivý právní stát, jsou argumenty, na něž jsou ti poslanci a poslankyně, kteří jsou jen o něco málo starší než já, jistě velmi citliví.

Práce různých Výborů veřejného blaha v historii většinou vedla k situacím, o nichž se říkalo, že revoluce začíná požírat své děti. Doufám, že tyto obrazy z minula nenávratně v minulosti zůstanou. Já jsem pro důslednou očistu našeho veřejného života. Hlasoval jsem pro usnesení Federálního shromáždění č. 94, protože se mi také příčila představa, jak ji tenkrát formuloval poslanec Malý, že bych měl sedět v jedněch lavicích s udavači. Příčila se mi natolik, že jsem tenkrát a spolu se mnou i většina z vás přeslechl do jisté míry varující hlas poslance Jana Sokola. Tato představa je mně stále krajně nepříjemná, jako jistě pro většinu z vás, ale doufám, že ještě nepříjemnější je představa oněch pověstných mlýnů, v jejich kole by mohl uvíznout byť i jediný nevinný, a tak tedy buďme pro očistu, ale jednejme citlivě, spravedlivě a po právu. Po honbě na čarodějnice by nám z původních ideálů zůstala v ústech jen pelyňková příchuť.

Před půldruhým rokem jsme se dušovali, že nebudeme jako oni. Tak se snažme skutečně ani v nejmenším nebýt jako oni.

Včera večer jsem dostal fax z Říma od Jiřího Pelikána, který byl před několika dny v Praze a dozvěděl se tady, že jsem podezříván ze spolupráce se Státní bezpečností v letech 1969-1970. Jiří Pelikán zatelefonoval předsedovi komise 17. listopadu, poslanci Jiřímu Rumlovi a vyslovil svou ochotu vypovídat před komisí o tom, co ví o mé činnosti. Jiří Pelikán toho ví hodně, neboť už od roku 1970, tedy v době, kdy jsem ještě údajně spolupracoval se Státní bezpečností, spolufinancoval velké zásilky listů Svědectví a dalších publikací, jejich transport jsem já do Československa organizoval. Předseda komise poslanec Jiří Ruml mi odpověděl, že to není nutné, protože komise nezkoumá celkovou činnost poslanců za minulé období, ale pouze fakta o jejich kontaktech či spolupráci se Státní bezpečností.

Pan poslanec Ruml má samozřejmě pravdu, ale jak má komise zjišťovat fakta o spolupráci se Státní tajnou bezpečností například v případech, jako je můj, kdy jsem žádnou spolupráci nepodepsal, k žádnému vázacímu aktu nikdy nedošlo, žádný takový neexistuje, dokonce ani žádný důkaz o vědomé spolupráci neexistuje. Jediné, co existuje jsou zprávy údajného řídícího orgánu jednoho estébáka, který vykazoval svým nadřízeným činnost. Jak může komise zjistit tato fakta, aniž by se mohla zeptat mých spolupracovníků na fakta, která by mou údajnou spolupráci mohla buď vyvrátit, nebo alespoň značně zpochybnit?

Tento poměrně alibistický přístup komise rovněž znamená, že komise se nemohla zabývat obsahovou stránkou údajné spolupráce a neměla zájem tedy vyslechnout ani jednoho z dalších nejméně dvanácti svědků, jak českých, tak zahraničních, které jsem komisi nabídl. Jestliže jediným důkazem mé údajné spolupráce je tvrzení agenta StB, že jsem mu poskytoval tu či onu informaci nebo dokument, tak se domnívám, že pro posouzení samotného faktu spolupráce je důležité vědět, zda je vůbec pravda, že jsem takovou informaci poskytoval a jestliže jsem ji poskytl, tak za jakých okolností se to stalo.

Je samozřejmě pravděpodobné, že komise 17. listopadu nemohla být pro takový úkol nějak vybavena a že takovéto prozkoumání může provést jen soud. Doufám, že Obvodní soud pro Prahu 7, k němuž jsem podal žalobu na ministerstvo vnitra na základě § 11 a § 12 občanského zákoníka, bude moci přezkoumat pravdivost údajů uvedených ve spise ministerstva vnitra. Doufám rovněž, že po prvním dubnu, až bude ustaven Ústavní soud, bude tento soud moci přezkoumat rozhodnutí komise.
Po vyčerpání legálních prostředků v této zemi, bude-li to ještě nutné, jsem rozhodnut využít Opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, a po podepsání Evropské konvence i lidských právech se obrátím na příslušné evropské soudní instituce pro porušení mých základních lidských práv.

Mluvil jsem už dlouho a jelikož se bude záležitostí detailně zabývat soud, nebudu zde zabíhat do všech detailů svého případu. Jaká je však skutková podstata mé údajné spolupráce?

Podle kratšího výpisu ze spisu, který mě teprve minulé pondělí nechala komise přečíst, udržovala se mnou rezidentura StB ve Velké Británii styk od března 1969 do července 1970. Využívala mne k problematice československých studentů ve Velké Británii a použila mne k akcím v této oblasti, například jsem měl údajně znemožnit demonstraci před československým zastupitelským úřadem v Londýně na první výročí invaze v srpnu 1969. Je pravda, že jsem byl v Londýně ve styku s panem Zajíčkem, tehdy vedoucím školského odboru našeho zastupitelského úřadu, a to na základě oficiální dohody, kterou v Anglii uzavřela oficiální delegace Svazu vysokoškolských studentů Čech a Moravy a mandát k mé činnosti mně do Londýna začátkem května 1969 přivezla členka předsednictva, tehdejšího předsednictva SVS Zuzana Blühová, která nabídla komisi svou výpověď i své dokumenty z té doby. Nebyla samozřejmě vyslechnuta.

Ze svědectví pana Richarda Molineux, tehdejšího vedoucího mezinárodního oddělení britského studentského svazu (NVS) vyplývá, že o nekonání demonstrace v roce 1969 rozhodlo vedení Československého svazu studentů regulérním hlasováním a že i britský NVS nebyl ochoten tuto demonstraci organizovat v době, kdy situace v Praze byla nepřehledná a kdy existovala možnost, že by mohla být zneužita proti SVS, který v těch dnech ještě marně bojoval za své přežití.

Je třeba si uvědomit tehdejší dobu a fakt, že většina československých studentů, sdružená ve svazu si tehdy přála legálně v Anglii dostudovat a vrátit se domů. 31. ledna 1969 jsem byl zadržen na letišti v Ruzyni, když jsem se pokoušel letět s přítelem Lubošem Holečkem do Stockholmu na akci, kterou organizovala mírová nadace Bertranda Russella. Při prohlídce byla nalezena u mne řada tzv. pravicových dokumentů a menší nehlášená valutová částka, tedy své stipendium, které jsem obdržel od univerzity v Oxfordu. Všechno mi bylo zabaveno společně s cestovním pasem. Pokud si pamatuji, o několik dnů později mě Alois Indra dal veřejně do souvislosti s britskou rozvědkou, či nějakou podobnou absurdností. V zápětí se se mnou spojil pan Pavlásek, který byl krátce předtím na našem zastupitelském úřadu v Londýně a měl tam na starosti otázky mládeže. Tento pán byl kritický k tomu, jak se mnou zacházely orgány ministerstva vnitra a slíbil, že by mi federální ministerstvo zahraničních věcí mohlo pomoci vrátit se do Anglie a tam dostudovat. V té době jsem měl za sebou jeden semestr. Takováto reakce mě nepřekvapila. Pamětníci přechodné doby roku 1969 si jistě pamatují, že tehdy bylo na mnoha úřadech ještě mnoho tzv. dubčekovců, kteří byli ochotni pomáhat. Mně samotnému, ale i dalším funkcionářům SVS Čech a Moravy např. se velmi snažil pomoci tehdejší ministr školství pan Vilibald Bezdíček. Pan Zajíček v Londýně vystupoval podobně reformisticky jako pan Pavlásek, tedy v rozhovorech se mnou. V tomto spise se píše, že jsem byl osobně pozván k rozhovoru s ministrem vnitra Grösserem, jemuž byl také přítomen pan náměstek Kubík, jehož jsem znal jako svého vyšetřovatele z doby předlednové, kdy jsem byl vyslýchán za svou politickou činnost. V tomto spise se dále píše, že po tomto rozhovoru mi byla povolena cesta do Anglie. Takovéto formulace nechávají jasný dojem, že jsem během tohoto osobního rozhovoru musel na něco nekalého přistoupit.

Ze zápisu usnesení předsednictva SVS z 12. 2. 1969, který jsem komisi předal je ovšem jasné,m že na schůzku byla pozvána celá oficiální delegace SVS, vedená tehdy panem Rybářem. Nešlo tedy o žádnou osobní schůzku. Je to jen další příklad zkreslení údajů v tomto spise. Podobná a daleko horší zkreslení jsou zcela typická pro tento spis. Ve spise se např. píše, že nejvýznamnější z několika dokumentů, které jsem panu Zajíčkovi poskytl, byly materiály Bertranda Russell Peace Foundation a materiály ze studentské konference v Dubrovníku, která se konala v srpnu 1969. Z prohlášení pana Ken Coatese, představitele této nadace, které zaslal prezidentu Havlovi, tak i předsedovi Federálního shromáždění panu Dubčekovi, vyplývá (dnes je Ken Coates předsedou komise pro lidská práva v Evropském parlamentu, jehož je poslancem), že jsem spolupracoval s touto nadací při publicitě situace v Československu po invazi, a že všechny jejich materiály byly veřejné. Nadace neměla námitek proti jejich předání a představitelé nadace sami byli ve styku s československými zastupitelskými úřady, dokonce i za poněkud jiné situace o řadu let později. Materiály z Dubrovníku obsahovaly především můj vlastní projev, přednesený na výročí 214. 8. 1969 a ostrou kritiku politiky SVS, (politiku SVS jsem tam hájil), který můj projev vyprovokoval v zástupci již znormalizovaného slovenského ZVS, který tehdy ironicky vedl Čech - pan Rudolf Převrátil. Tyto dokumenty z konference byly veřejné a domníval jsem se,m že by pan Zajíček jakožto vedoucí školského odboru měl znát můj postoj a postoj delegace SVS a také se tvářil, že k tomuto postoji má sympatie. O předání tohoto dokumentu jsem informoval SVS, který byl o několik dnů později definitivně rozpuštěn. Ve spise jsou však kromě zkresleností i nehorázné lži. Například se tam tvrdí, že mě pan Zajíček vyzval, abych od britského novináře Williama Shawerosse, který je tam lživě popisován jako mladý britský rozvědčík a zaměstnanec britského ministerstva zahraničních věcí, zjistil, jak se do Anglie dostala zpráva Pillerovy komise, jejíž úryvek tehdy Shawcross vydal v Sunday Timesech po dokončení svých studií. I tak jednoduchý fakt, že nikdy nebyl zaměstnancem britského ministerstva zahraničních věcí, natož rozvědčíkem, je dokumentovatelný. Zprávu komise mimochodem tenkrát předložila má matka. Podle tohoto spisu se se mnou tehdy Shawcross rozešel plný nedůvěry, když jsem se z něho pokusil vytáhnout informaci, kterou údajně ode mne žádal pan Zajíček. Z prohlášení mého dobrého přítele Shawcrosse je zřejmé, že jde o zcela nehoráznou lež. Pan Shawcrosse mi telefonoval ještě o půl druhé dnes ráno a znovu opakoval, že je ochoten do Prahy kdykoli přiletět a je ochoten vypovídat o naší dlouholeté spolupráci při publikování případu porušování lidských práv v Československu i o jeho vlastních setkáních s panem Zajíčkem.

Ve spisech je několikrát opakováno, že jsem byl veden jako "styk residentury a neměl charakter agenturního spolupracovníka".

Tři roky po skončení tohoto údajného styku (26. 4. 1973) nějaký nadporučík Pantůček si přečetl ty samé papíry, které má dnes k dispozici komise 17. listopadu, a ve svém hodnocení se opakuje to, co se ve spisech jasně říká několikrát, tedy že pánové Pavlásek a Zajíček se mnou byli "ve styku vždy pod krytím federálního ministerstva zahraničních věcí". Tentokrát ze známých důvodů obohatil tuto formulaci a napsal: Cituji: "Pod krytím spolupráce s rozvědkou ministerstva zahraničních věcí". Nevím, proč sice on zahlédl ve spisech něco, co tam jiní neviděli, ale ověřil jsem si, že je faktem, že žádná rozvědka ministerstva zahraničních věcí neexistovala, alespoň ne v letech 1969-1970. Další případ zkreslenosti.

Člen komise mě ovšem upozornil na tuto větu a pochopil jsem, že to pro komisi je snad hlavní důkaz mé vědomé

spolupráce s StB. Výpis, který jsem dostal k přečtení končí poznámkou, že: "ze závěrečné části svazku je zřejmé, že po roce 1970 se stal Kato objektem zájmu StB pro svou činnost proti totalitní moci v Československu".

Je možné mě kritizovat za to, že jsem se s panem Zajíčkem scházel i po rozpuštění SVS a hovořil s ním především o prodlužování legálního pobytu ve Velké Británii pro sebe a mé přátele. V žádném, případě však to nelze nazvat vědomou spoluprací s StB. Skutečnost, že pan Zajíček byl v roce 1970 odvolán z Anglie a zanedlouho byl, pokud je mi známo, vyhozen z ministerstva, mne celou dobu utvrzovalo v tom, že byl tím, za co se vydával - pracovníkem zastupitelského úřadu se zodpovědností za školství a studenty a s jistými sympatiemi k Pražskému jaru 1968.

Poprosil jsem ministra zahraničních věcí Jiřího Dienstbiera, aby pana Zajíčka jako bývalého zaměstnance ministerstva zahraničí našel a umožnil komisi se ho zeptat, jak to se mnou a jeho zkreslenými pravdami vlastně bylo. Bohužel mi komise nikdy nesdělila, co jim pan Zajíček řekl, natož aby mi dovolila být s ním konfrontován. Jsem ovšem přesvědčen, že pan Zajíček musel potvrdit, že mi nikdy nesdělil, nikdy neprozradil, že je pracovníkem ministerstva vnitra, neřku-li StB.

Řada lidí z české opozice, s nimiž jsem během posledních dvaceti let úzce spolupracoval, mi ochotně poskytla svá svědectví či osobní vyjádření k mé činnosti. V těchto prohlášeních, která zde mám (nebojte se, nebudu je číst) autoři hovoří o mých "neocenitelných službách pro obnovení demokracie v Československu" (např. Jaroslav Šabata), "o něm rozhodném příspěvku k vývoji, která vedl ke svržení komunistického režimu" (z dopisu Daniela Kummermana), o mých mnohaletých zásilkách literatury, o mé publicistické činnosti v zahraničí (Petr Uhl), o kampani za osvobození Stanislava Devátého, Jiřího Rumla, a Rudolfa Zemana, Petra Cibulky a dalších (z dopisu Petra Pospíchala, poradce pana prezidenta) atd., často v termínech chvály, za něž bych se musel za jiné situace asi velice červenat.

Podobně hodnotí moji činnost i někteří britští a němečtí poslanci a prominentní britští novináři, kteří poslali komisi či Federálnímu shromáždění petice, týkající se mé osoby poté, co se v posledních dnech dozvěděli o tom že je možnost, že zde bude čteno mé jméno jako spolupracovníka StB. Jedna z prominentních představitelek předlistopadové opozice mi napsala, že ti, co mě znají, své mínění o mně tímto nezmění a na těch, co mě neznají, mi nemusí záležet. Je to pochopitelně rada v tísni a já jsem samozřejmě všem svým přátelům za jejich podporu, i veřejnou podporu vděčný, a tímto jim děkuji. Ovšem jako poslanci Federálního shromáždění mi záleží i na mých anonymních voličích, které jmenovitě neznám. Nechci, aby litovali svého hlasu na základě nepravdivých informací.

Dnes a v posledních dnech se tu často argumentovalo právem veřejnosti na informace. Plně to podporuji, ale musí jít o pravdivé informace. Je mi smutno z toho, jak v posledních dnech píší někteří novináři, kteří se už předem rozhodli, že každý poslanec, jehož jméno zde bude přečteno, je agentem či spolupracovníkem StB a pokud se některý poslanec odvolává na právo soudního přezkoumání, na presumpci neviny, na právní normy, tak se to slovo "právo" dalo do uvozovek.

Skončil bych tím, že bych vzpomenul matematika, filozofa a theologa začátku 19. století Bernarda Bolzana, který napsal, že "pokud se proti pravdě postaví příliš mnoho lidí, ti, co za pravdou stojí musejí najít co nejlepší argumenty, a tím se pravda posiluje, takže nakonec může zvítězit". Dodávám jen, že doufám, že argumenty mají stále sílu zvítězit, když ne dnes, tak alespoň zítra, neboli slovy známého českého spisovatele. "Pravda vítězí, ale dá to fušku". Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Prohlášení, která mám od řady představitelů bývalé opozice, jsem ochoten dát k dispozici novinářům.

14. společná schůze Sněmovny lidu a Sněmovny národů, 22. 3. 1991

Lustračním sporem Jana Kavana se bude znovu zabývat soud

Praha 14. ledna 1996 (ČTK) - V úterý se Městský soud v Praze bude znovu zabývat odvoláním ministerstva vnitra proti loňskému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7, který určil, že bývalý poslanec Federálního shromáždění a nynější předseda zahraniční komise ČSSD Jan Kavan nebyl vědomým spolupracovníkem StB.

Kavan byl na jaře 1991 spolu s dalšími poslanci označen za spolupracovníka StB na schůzi Federálního shromáždění,

kterou vysílala televize. Po vydání tzv. lustračního zákona na podzim téhož roku mu ministerstvo vnitra vydalo dvě lustrační osvědčení - jedno pozitivní a druhé negativní. Podle pozitivního byl Kavan evidován jako tajný spolupracovník důvěrného styku.

Podle obvodního soudu se Kavan sice od února 1969 do července 1970 s příslušníky StB stýkal, ale nevěděl o nich, že v StB působí. Pokud jim poskytl informace, tak to podle soudu činil nevědomě.

Podle Kavana mu ministerstvo vnitra odmítá vydat nové lustrační osvědčení s tím, že již bylo jednou vydáno. Městský soud se případem zabýval naposledy v listopadu loňského roku a jednání odročil na leden, protože právní zástupce ministerstva vnitra argumentoval tím, že dokazování před soudem prvního stupně nebylo provedeno agenturním svazkem Kavana, ale pouze jeho tzv. objektovým svazkem. Zástupce však nebyl schopen odpovědět, zda agenturní svazek vůbec existuje.

Kavan prohlásil, že ne, což dokazuje kromě jiného i fakt, že ho ministerstvo ve čtyři roky trvajícím sporu nepředložilo.

Soud by měl dnes rozhodnout lustrační spor Jana Kavana

Praha 16. ledna 1996 (ČTK) - Pražský Městský soud má dnes rozhodnout o odvolání ministerstva vnitra proti loňskému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7, který určil, že bývalý poslanec Federálního shromáždění a nynější předseda zahraniční komise ČSSD Jan Kavan nebyl vědomým spolupracovníkem StB.

Kavan byl na jaře 1991 spolu s dalšími poslanci označen za spolupracovníka StB na schůzi Federálního shromáždění, kterou vysílala televize. Po vydání tzv. lustračního zákona na podzim téhož roku mu ministerstvo vnitra vydalo dvě lustrační osvědčení - jedno pozitivní a druhé negativní. Podle pozitivního byl Kavan evidován jako tajný spolupracovník důvěrného styku.

Podle obvodního soudu se Kavan sice od února 1969 do července 1970 s příslušníky StB stýkal, ale nevěděl o nich, že v StB působí. Pokud jim poskytl informace, tak to podle soudu činil nevědomě.

Právní zástupce ministerstva vnitra při posledním jednání argumentoval tím, že dokazování před soudem prvního stupně nebylo provedeno agenturním svazkem Kavana, ale pouze jeho tzv. objektovým svazkem. Zároveň však nebyl schopen odpovědět, zda agenturní svazek vůbec existuje.

Kavan prohlásil, že ne, což dokazuje kromě jiného i fakt, že ho ministerstvo ve čtyři roky trvajícím sporu nepředložilo.

Jan Kavan vyhrál lustrační spor s ministerstvem vnitra

Praha 16. ledna 1996 (ČTK) - Městský soud v Praze dnes potvrdil rozsudek Obvodního soud pro Prahu 7, že bývalý poslanec Federálního shromáždění a nynější předseda zahraniční komise ČSSD Jan Kavan nebyl vědomým spolupracovníkem StB, nevěděl, že se s příslušníky StB stýká, neplnil jejich úkoly a nepodával jim informace formou utajeného styku. Soud zároveň zamítl, aby ministerstvo mělo možnost podat proti jeho rozhodnutí, které je konečné, dovolání.

Kavan po vynesení rozsudku řekl, že na tuto chvíli čekal celých pět let, přestože po celou dobu nepředložilo ministerstvo vnitra žádné věcné důkazy o jeho vědomé spolupráci.

Městský soud se zabýval odvoláním ministerstva vnitra proti zmíněnému rozsudku obvodního soudu. Jeho právní zástupce odvolací soud žádal, aby Kavanovu žalobu zamítl, neboť ministerstvo nikdy netvrdilo to, co bylo v žalobě uvedeno. Nález s tvrzením, že Kavan byl vědomým spolupracovníkem StB, totiž vydala nezávislá komise, která pod vedením nynějšího Kavanova stranického kolegy Jaroslava Bašty pracoval při bývalém federálním ministerstvu vnitra. Podle právního zástupce za nález komise vnitro neodpovídá.

Podle odůvodnění rozhodnutí soudu z důkazů vyplývá, že Kavan se v šedesátých letech ve Velké Británii stýkal s příslušníky StB, ale byl přesvědčen, že jsou to zaměstnanci ministerstva zahraničí. V té době ovlivňoval hnutí československých studentů, kteří po okupaci v roce 1968 ve Velké Británii zůstali.

V druhém lustračním odsvědčení, které ministerstvo Kavanovi na podzim 1991 vydalo, je uvedeno, že byl evidován jako tajný spolupracovník důvěrného styku. Tuto kategorii později zrušil Ústavní soud.

Právní zástupce ministerstva vnitra dnes řekl, že Kavan nepožádal o další lustrační osvědčení, které by po nálezu Ústavního soudu muselo být negativní. Dodal, že se domnívá, že v případě, že o lustrační osvědčení požádá, bude mu po příslušné proceduře vydáno.

Kavan varoval novináře, kteří by dále "mlžili" jeho minulost

Praha 19. ledna 1996 (ČTK) - Bývalý poslanec Federálního shromáždění a nynější předseda zahraniční komise ČSSD Jan Kavan, který vyhrál v úterý lustrační spor s ministerstvem vnitra, je znechucen, jakým způsobem jeho případ komentují některé sdělovací prostředky. Uvedl to na dnešní tiskové konferenci ČSSD. Varoval ty novináře, kteří by se pokusili poté, co soud jeho případ uzavřel, jeho minulost nadále "mlžit nebo zkreslovat", že je bude žalovat.

Kavan dále na tiskové konferenci oznámil, že hodlá podat žalobu na komentátora Lidových novin, jehož tvrzení, že byl ve Velké Británii odsouzen za křivou přísahu, odmítl jako "nehoráznou lež".

Svůj případ Kavan považuje, jak řekl, za účelové zneužití lustračního zákona k diskreditaci levicově orientovaného sociálnědemokratického disentu.

O tom, že Kavan nebyl vědomým spolupracovníkem StB, rozhodl s konečnou platností Městský soud v Praze. Podle odvolacího soudu se prokázalo, že Kavan nebyl vědomým spolupracovníkem StB, nevěděl, že se s příslušníky StB stýká, neplnil jejich úkoly a nepodával jim informace formou utajeného styku.

KATO

Příběh opravdového člověka

Přemysl Vachalovský

John Bok

Vydalo nakladatelství J. W. Hill

v Olomouci roku 2000

ISBN 80-86427-01-3